Ազգ
Azg
armenian daily
23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1997 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 181 (1435)

«Դիվանագիտական անհանգստություն» Թուրքիայի եւ Իսրայելի միջեւ

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիայի եւ Իսրայելի միջեւ «անհանգստություն է առաջացել», ինչն անմիջականորեն առնչվում է Իսրայելի կողմից Թուրքիայում նշանակված նոր դեսպանի անձի հետ՝ գրում է թուրքական «Միլլիեթ» թերթը: Թուրքիան դեմ է եղել, որ Էհուդ Թոլադանոն իր երկրում Իսրայելի դեսպան նշանակվի, ինչը «դիվանագիտական մեծ անհանգստություն է պատճառել Իսրայելին»:

Թուրքիայում լավ են հիշում, թե ինչպես Թոլադանոն 15 տարի առաջ Իսրայելի ռազմական ռադիոալիքին տված հարցազրույցում թուրքերին մեղադրել էր առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ հայերի կոտորած կազմակերպելու մեջ: Ահա թե ինչու Թուրքիան նրան որակում է որպես «հայամետ քաղաքագետ եւ այդ պատճառով կանաչ լույս չի վառում նրա առջեւ»:

Փորձագետները նշում են, որ դեսպանին չընդունելը կարող է դիվանագիտական ճգնաժամ առաջացնել երկու երկրների միջեւ, «որոնք վերջերս արձանագրել էին դրական եւ բազմակողմանի զարգացումներ»:

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Կանոնակարգված Ազգային ժողով, ուր այլընտրանք չիք

Կադրային քաղաքականությունը՝ ընդամենը փոխատեղումներով

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԺ-ի սեպտեմբերի 22-ի նիստում քվեարկությամբ ընդունվեց եռօրյա նիստերի օրակարգը բաղկացած 12 հարցից: Օրակարգային հարցերից են Սահմանադրական դատարանի անդամների երկու թափուր տեղերի, ինչպես նաեւ ԱԺ-ի պետաիրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահի ընտրությունները: Օրակարգում տեղ են գտել ՀՀ դատարանակազմության մասին, Շահութահարկի մասին (երկրորդ ընթերցում) օրենքների նախագծերը եւ այլն: Ինչ վերաբերում է ԱԺ-ի երեկվա նիստին, ապա նա «կանոնակարգային» բնույթ էր կրում (եթե նկատի ունենանք, որ նիստում քննարկվեցին «ՀՀ ԱԺ կանոնակարգ» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին երկու օրենսդրական նախաձեռնություններ): Առաջին նախագծի հեղինակները պատգամավորներ Հովի. Դուրգարյանը եւ Գեղամ Ղարիբջանյանն էին: Ներկայացված նախագծում ավելի շատ վիճահարույց էր «ԱԺ նստավայր զենքով մուտք գործելն արգելվում է» դրույթը: Օրինագծի (նաեւ հիշյալ դրույթի) վերաբերյալ ԱԺ գլխադասային պետաիրավական հարցերի հանձնաժողովի եզրակացությունը «հիմնականում դրական էր»: Հանձնաժողովի փոխնախագահ Վիկտոր Դալլաքյանը պաշտպանելով հիշյալ դրույթը, անդրադարձավ 96 թ. սեպտեմբերի 26-ին ԱԺ-ի դահլիճում զինված մարդկանց ներկայությանը եւ այդ նախադեպի վտանգավոր կրկնության բացառմանը: Դալլաքյանը նշեց, որ «խորհրդարանն այն միջավայրն է, ուր ցանկացած քննարկման ժամանակ պետք է բացառել ուժային ճնշումները»: Վարդան Խաչատրյանը նկատեց, որ վաղուց արդեն հասունացել է կանոնակարգն ամբողջությամբ վերանայելու խնդիրը: Բ. Արարքցյանն առաջարկեց զենքի մասին դրույթը միայն 2-րդ ընթերցման ժամանակ ընդգրկել նախագծում, քանի որ դրա կիրառման հետ կապված առաջանում են տեխնիկական, հոգեբանական եւ ֆինանսական դժվարություններ: Բացի դրանից, Արարքցյանն առաջարկեց օրենքի նախագծի 2-րդ ընթերցման ժամանակ ավելացնել մի կետ, համաձայն որի ԱԺ նիստերի դահլիճում արգելվում է օգտագործել բջջային հեռախոսներ:

Տես ➧ էջ 2

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 21

Լեւոն Տեր-Պետրոսյան. «Ես չեմ նախանձում Հայաստանի ապագա նախագահներին...»

Սեպտեմբերի 20-ին Մարզահամերգային համալիրում կայացավ ՀՀ նախագահի հրավիրած ընդունելությունը՝ նվիրված Հայաստանի անկախության հանրաքվեի 6-րդ տարեդարձին: Ներկա էին Ազգային ժողովի եւ կառավարության անդամները, պետական այլ մարմինների բարձրաստիճան պաշտոնյաները, բանակի բարձրագույն հրամանատարական կազմը, օտարերկրյա դեսպաններ եւ դեսպանատների պատասխանատու աշխատողներ, ստեղծագործական, հասարակական կազմակերպությունների եւ զանգվածային լրատվության միջոցների ղեկավարներ, մտավորականներ:

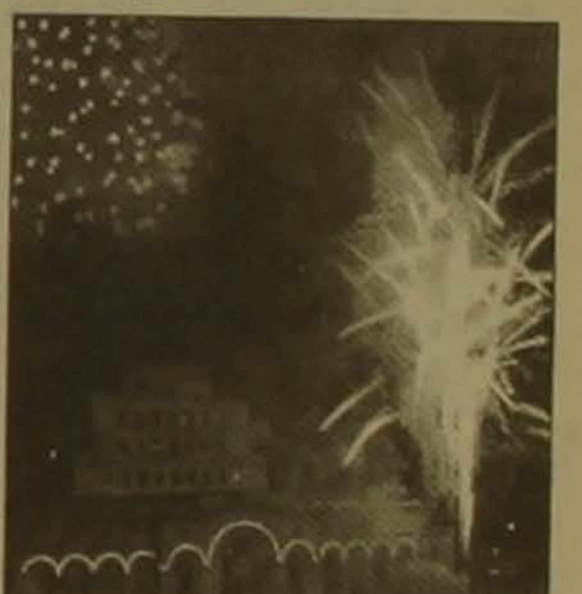

Ընդունելությունն սկսվեց Հայաստանի պետական օրհներգով, որից հետո ճառով հավաքվածներին դիմեց նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Հավաքվածներին շնորհավորելով անկախության տարեդարձի առթիվ, նախագահը համառոտ մի ակնարկ նետեց հայոց պետականության պատմությանը, կարեւորելով Հայաստանի առաջին հանրապետության գոյության փաստը, «որը, դժբախտաբար, շատ կարճ տեւեց», բայց առանց որի «չէր լինի Հայաստանի երրորդ հանրապետությունը»: Այնուհետեւ համոզմունք հայտնելով, որ մեր նորօրյա պետականությունը հավերժական է լինելու, որովհետեւ «այս անգամ մեր ժողովուրդը լի է այն պահպանելու վճռականությամբ», նախագահը նաեւ չթաքցրեց, որ անկախ պետականությունից ժողովրդի ակնկալիքները ավելի մեծ են եւ դրանք դեռ չեն արդարացել:

Տես ➧ էջ 2

Համանախագահների այցը որեւէ լուրջ փոփոխություն չարձանագրեց

ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների շրջան կատարած այցը ըստ էության որեւէ լուրջ փոփոխություն չի արձանագրել բանակցային ընթացքում: Հասկանալի է, եթե նկատի ունենանք, որ ըստ արտգործնախարարի մամուլի խոսնակ Արսեն Գասպարյանի, առայժմ վաղաժամ է խոսել որեւէ փաստաթղթի մասին, որը կարող է հիմք հանդիսանալ բանակցային ընթացքի համար: Նրա ասելով, առայժմ ճշտվում են կարգավորման մեթոդաբանական սկզբունքները: Այն հարցին, թե համանախագահների այցը կարո՞ղ է խոչընդոտել Մինսկի խմբի բանակցային ընթացքի վերսկսմանը, մամուլի խոսնակը պատասխանեց, թե որեւէ խոչընդոտ չկա: Ինչ վերաբերում է Հայաստանի կողմից ԼՂՀ ճանաչմանը, ապա ՀՀ ԱԳՆ-ի տեսակետը այս հարցում որեւէ փոփոխություն չի կրել:

Երեկ համանախագահները վերադառնալով Ստեփանակերտից, կրկին հանդիպեցին ՀՀ նախագահի հետ:

Մուբարաքը եռօրյա այցով՝ Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարաքը սեպտեմբերի 22-ին եռօրյա պաշտոնական այցով Մոսկվա է ժամանել: Ռուսաստանի նախագահ Ելցինի հետ Մուբարաքը կքննարկի երկկողմանի հարաբերությունների եւ այն դերի շուրջ, որը Ռուսաստանը կարող է խաղալ Միջին Արեւելքի խաղաղության գործընթացը վերականգնելու գործում: Երկու նախագահները վեց համաձայնագիր են ստորագրելու եւ նախագահելու են եգիպտա-ռուսական համագործակցության հանձնաժողովի միացյալ նիստում:

Մահմեդական 22 անջատողական սպանվեց Քաշմիրում

22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA: Հնդկաստանի զինծառայողները Քաշմիրի հնդկական մասում սպանել են առնվազն 22 մահմեդական անջատականների: Հնդկաստանի զինված ուժերի ներկայացուցչի խոսքերով, 16 անջատականներ սպանվել են կիրակի օրը Ջամմա քաղաքի մոտակայքում տեղի ունեցած բախման ժամանակ: Վեց այլ մահմեդականներ սպանվել են հնդկական Քաշմիրի տարբեր վայրերում տեղի ունեցած 3 այլ մարտերի ընթացքում: Զինուժի ներկայացուցիչը կիրակնօրյա գործողությունները գնահատեց որպես Հնդկաստանի այս տարվա ամենամեծ հաջողությունը մահմեդական անջատողականների դեմ մղվող պայքարում:

Ալ. Արզումանյանը ելույթ կունենա ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայում

Սեպտեմբերի 23-ին արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանի գլխավորած պատվիրակությունը կմեկնի Նյու Յորք՝ մասնակցելու ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 52-րդ նստաշրջանին: Նախատեսվում է, որ սեպտեմբերի 30-ին նախարարը ելույթ կունենա ՄԱԿ-ում, իսկ մինչ այդ հանդիպումներ կունենա Բահրեյնի, Բուլղարիայի, Իսլանդիայի, Իրանի, Կուբայի, Մոլդովայի արտգործնախարարների, ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Սթրոբ Թալբոթի հետ: Ինչպես լրագրողներին տեղեկացրեց ՀՀ ԱԳՆ մամուլի խոսնակ Արսեն Գասպարյանը, Նյու Յորքում տեղի կունենա նաեւ Հայաստան-Իրան-Հունաստան արտգործնախարարների եռակողմ հանդիպում:

Այլ աղբյուրներից հայտնի դարձավ, որ հնարավոր է նաեւ Ալ. Արզումանյանի հանդիպումը Թուրքիայի ԱԳ նախարար Իսմայիլ Ջեմի հետ:

Պատվիրակությունը Երեւան կվերադառնա հոկտեմբերի 2-ին:

Հայաստան-Հնդկաստան բազմակողմ համագործակցություն

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջերս Դելիում տեղի ունեցած հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողովի անդրանիկ նիստում քննարկվել են առեւտրա-տնտեսական, գիտա-տեխնիկական, ֆինանսաբանկային, մշակութային, կրթական, ինչպես նաեւ քաղաքացիական ավիացիայի բնագավառներում համագործակցության իրագործման ծրագրեր: Հայաստանի եւ Հնդկաստանի միջեւ ստորագրվել է երկու երկրների մայրաքաղաքներում ամենամոտ ապագայում դիվանագիտական ներկայացուցչություններ բացելու մտադրությունն ամրագրող արձանագրություն: Հանձնաժողովի հաջորդ հանդիպումն անց է կացվելու Երեւանում:

ՀՀ արտգործնախարարի տեղակալ Սերգեյ Մանասարյանի եւ Հնդկաստանի ԱԳ պետնախարար Սալիմ Շերվանիի հանդիպման ժամանակ վերջինիս փոխանցվել է Հնդկաստանի վարչապետ Ինդեր Կումար Գուջրալին ուղղված Հայաստան այցելելու ՀՀ վարչապետի հրավերը:

ՆԱՎԹ

Բաքու-Ջեյհան ուղղությունը վերջնականապես ընդունված չէ

Նավթային գործոնը, որը Ադրբեջանում ի սկզբանե համարվել է տարածաշրջանային կայունացման գլխավոր գրավական, շարունակում է առանձին-առանձին գծերով դրսեւորել սեփական իրականում «ապակայունացնող բնավորությունը»: Ամիս առ ամիս հոդս են ցնդում ոչ վաղ անցյալում նախանշված «հստակ եւ վերջնական» համաձայնությունները ու ծրագրերը, տեղի տալով ամենատարբեր խոսակցությունների: Ի դեպ, հենց նման խոսակցություններից էլ սկսվում է ցանկացած ապակայունացում: Եվ ահա, վերջին նորության կարգով, հայտնի դարձավ մի փաստ, որն այլ հանգամանքների զուգադիպության դեպքում սենսացիոն տպավորություն է թողնում: Ադրբեջանի Հանրապետության նավթային պետական ընկերության նախագահ Նաթիկ Ալիեւը, խախտելով «հոր եւ մեծի նկատմամբ» ավանդական հարգանքի արեւելյան ծայրահեղացված չափանիշները, իր վերջին հայտարարության մեջ դեմ է դուրս եկել նախագահող հոր կամքին, ինչով անակնկալի է բերել Թուրքիայի իշխանություններին: Ինչպես հայտնի է, Հեյդար Ալիեւը Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի կառուցման վերաբերյալ մի քանի անգամ պաշտպանել է այն միտքը, որ «մենք կողմ ենք տվյալ խողովակաշարի կառուցման ծրագրին»: Այդուհանդերձ, Նաթիկ Ալիեւի վերջին հայտարարությունը խոսում է այլ իրողության մասին: «Մենք մինչ օրս դեռ վերջնական որոշում չենք ընդունել Բաքու-Ջեյհան ուղղության կապակցությամբ»: Ավելին, նա հարկ համարեց շեշտել, որ շուրջ 2000 կիլոմետր երկարությամբ եւ 3 միլիոն դոլար արժողությամբ նշված ծրագիրը չափազանց պատասխանատու ձեռնարկում է: Ադրբեջանական «Պանորամա» թերթի վերջին համարում տեղ գտած Նաթիկ Ալիեւի հայտարարությունների համաձայն, «այսօր, տվյալ հարցի առնչությամբ, քննարկումների օրակարգում են չորս այլընտրանքային ծրագրեր»: Ըստ նրա, ներկայումս տնտեսապես առավել նպատակահարմար է թվում նավթամուղի կառուցման Բաքու-Սուփսա ուղղությունը: Դժվար է միանշանակորեն գնահատել Նաթիկ Ալիեւի նման «այլախոհությունը» եւ «ռուսամետությունը»: Միեւնույն ժամանակ, փաստ է, որ իրականում ոչ մի «տնտեսական նպատակահարմարության» մասին խոսք լինել չի կարող: Նավթը վաղուց դադարել է տնտեսական ապրանք լինելուց, ձեռք բերելով քաղաքական խաղաքարտի կարգավիճակ: Ինչպիսի՞ քաղաքական հաշվարկ է թաքնված միջերկրական նավահանգստի փոխարեն սեւծովյան նավահանգստի ուղղությամբ խողովակաշար կառուցելու ծրագրի հիմքում, երեւի թե ցույց կտա մոտակա ժամանակը:

Ս. Դ.

ԱԶԳ **տեղական**

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 21

Լեւոն Տեր-Պետրոսյան. «Ես չեմ նախանձում Հայաստանի ապագա նախագահներին...»

Սկիզբը էջ 1

Հայաստանի ներկա դժվարությունները համեմատելով «մեր բախտակից պետությունների՝ խորհրդային նախկին հանրապետությունների հետ, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կարեւորեց երեք հանգամանք, որոնք ի հավելումն բոլորին հատուկ դժվարությունների՝ առանձնահատուկ են զուտ մեզ համար. «Առաջինը Աղետի գոտու դեռ չվերականգնված տարածքն է, ապա նա, երկրորդը՝ ղարաբաղյան պատերազմը, որը հայ ժողովուրդն ամբողջությամբ վերցրեց իր ուսերին, առաջին հերթին, իհարկե, Արցախի հերոսական ժողովուրդը, եւ երրորդը՝ շրջափակումներն են»։ Այս հավելյալ դժվարություններից յուրաքանչյուրը, ըստ նախագահի, այնքան ծանր է, որ եթե դրանք առանձին-առանձին բաժին ընկնեին ոչ թե մեզ նման փոքր, այլ շատ ավելի մեծ պետության, ապա նրանց վիճակը շատ ծանր կլիներ։ Բայց չէ՞ որ մեզ հարկ եղավ տանել այդ բոլորի բեռը միասնաբար։ Ստեղծված պայմաններում, ինչպես նշեց նախագահը, «ի պատիվ մեր ժողովրդի, ի պատիվ Հայաստանի իշխանությունների եւ [illegible] են, որ արվեց հնարավոր առավելագույնը»։ Նախագահը վերջին 6 տարիների ակնառու հաջողությունը համարեց, որ մենք կարողացել ենք «պահպանել երկրի կայունությունը, պահպանել երկրի կառավարելիությունը, ստեղծել պետական հզոր կառույցներ, ստեղծել պանծալի բանակ, պահպանել մեր անվտանգությունն ու արժանապատվությունը, ստեղծել հավասարակշռված արտաքին հարաբերություններ աշխարհի բազմաթիվ երկրների հետ», ընդսմին չփչացնելով հարաբերությունները մեր ավանդական դժվար հարեւանների հետ։ Այս առթիվ նախագահը կտրականապես մերժեց Հայաստանում տեւական ճգնաժամի գոյության մասին խոսակցությունները, նշելով, թե «կան պրոբլեմներ, շատ լուրջ պրոբլեմներ, ծանր պրոբլեմներ, մի մասը մենք լուծել ենք, մի մասը դեռեւս չենք լուծել, մի մասն էլ նույնիսկ հույս չունենք, թե կլուծենք, բայց սա է պետությունը։ Ցանկացած պետություն, լուծելով մի պրոբլեմ, կանգնում է մի այլ, ավելի բարդ պրոբլեմի առջեւ»։ Ընդգծելով, որ եթե արդարացիորեն լուծվի Արցախի հարցը, եթե վերանան շրջափակումները, եթե երկրում լուրջ ներդրումներ կատարվեն, ապա ժողովրդի վիճակը քառապատիկ, բազմապատիկ կլավանա, նախագահը նաեւ նկատեց, թե այդ դեպքում էլ պրոբլեմները չեն վերանա, «որովհետեւ կյանքի պայմանների լավացման հետ, բնականաբար, մեծանալու է նաեւ մեր ժողովրդի պահանջարկը»։ Ըստ նախագահի, դա է կյանքի, առաջընթացի օրենքը, եւ եթե մի պահ ժողովուրդները բավարարվեն ձեռք բերածով, ապա կյանքը կանգ կառնի եւ նույնիսկ կարելի է ասել, թե մարդկությունը կվերանա։

«Եվ ես, որ իմ ընկերների հետ շատ ծանր լուծ ենք քաշում, ենթարկվում ենք արդարացի եւ հանիրավի կշտամբանքի, չեմ նախանձում Հայաստանի ապագա նախագահներին, Հայաստանի ապագա վարչապետներին եւ նախարարներին, որովհետեւ քննադատությունները, կշտամբանքները ավելի պակաս չեն լինելու, քան մեր հասցեին»։

Վերջում նախագահը հավաքվածներին մաղթեց «ամենայն բարիք, մեր ժողովրդին խաղաղություն, Արցախի հարցին արդարացի լուծում, եւ մեր ազգի բարգավաճում»։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Տոնական հանդիսությունների եզրափակումը մայրաքաղաքում

Հայաստանի Անկախության 6-րդ տարեդարձին նվիրված հանդիսությունները յուրատեսակ ամփոփում ունեցան մայրաքաղաք Երեւանում։ Մարզերում ու մայրաքաղաքի համայնքներում տեղի ունեցած միջոցառումները եզրափակվեցին Հանրապետության հրապարակում՝ «Ոչինչ չի մոռացվել, ոչ ոք չի մոռացվել» խորագրով հանդիսությամբ, որին մասնակցեցին ՀՀ նախագահը, ԱԺ նախագահը, Հայաստանի վարչապետը, ԼՂՀ նախագահը, կառավարության անդամներ, ԱԺ պատգամավորներ, բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, հյուրեր աշխարհի ամենատարբեր ծայրերից։

Շնորհավորելով ներկաներին, ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը անդրադարձավ մեր երկրի անցած ուղուն, հաղթանակներին ու պարտություններին, մեր բանակի ստեղծման ու անցած ճանապարհին։

Մինչեւ ուշ երեկո հրապարակը հանձնվեց Հայաստանի գեղարվեստական համույթներին։ Համաժողովրդական զբոսանքի ավարտին երկինքը բոցավառվեց աննախադեպ գեղեցիկ հրավառությամբ՝ ի նշանավորումն Անկախության 6-րդ տարեդարձի։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Մանկական մուրացկանության դեմ համալիր ծրագիր

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. ՀՀ սոցապ նախարարությունում հայտնեցին, որ, մանկական մուրացկանության օրըստօրե ծավալումը կանխելու նպատակով, ՀՀ սոցիալական ապահովության, կրթության ու գիտության, ազգային անվտանգության ու ներքին գործերի եւ առողջապահության նախարարությունները համատեղ մշակել են համալիր ծրագիր, որի նպատակն է թափառաշրջիկ եւ մուրացիկ, ծնողական խնամքից եւ հսկողությունից դուրս մնացած երեխաներին անհրաժեշտ օգնության կազմակերպումը։

Աշխարհի բոլոր երկրներում միշտ եղել են մարդիկ հիմնականում ծերեր, որ, կյանքի տարբեր հանգամանքների բերումով, զրկված ապրուստի ուրիշ միջոցներից, զբաղվել են մուրացկանությամբ։ Սակայն այսօր մուրացկանությունը յուրօրինակ «զարգացում» է ապրել, փոխելով կարգավիճակն ու տարիքը։ Մետրոներում, տոնավաճառներում, պուրակներում ու փողոցներում անտարբեր հայացքների տակ մուրացկանությամբ են զբաղվում երեխաները, եւ նրանց ինքնաշխատ բիզնեսը շատ հաճախ ղեկավարում են մեծերը։ Ինչպես հայտնի է, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 225 հոդվածով թափառաշրջիկությունն ու մուրացկանությունը պատժվում են 1-2 տարի ազատազրկմամբ կամ ուղղիչ աշխատանքներով, իսկ անչափահասներին մուրացկանության մեջ ներգրավողների համար 231 հոդվածը նախատեսում է մինչեւ 5 տարի ազատազրկում։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Կանոնակարգված Ազգային ժողով, ուր այլընտրանք չկա

Սկիզբը էջ 1

Արծարծվեց նաեւ դիվանագիտական անձնագրերը ԱԳՆ-ին ի պահ տալու-չտալու՝ պատգամավորների իրավունքի հարցը։ Այդ առումով ԱԺ նախագահը նկատեց, որ «մենք թերթերից ենք իմանում, որ այս կամ այն պատգամավորը արտասահման է մեկնել»՝ օգտագործելով դիվանագիտական անձնագիրը, մինչդեռ, ըստ Արարքցյանի, այդ անձնագրերը նախատեսվում է օգտագործել միայն պատգամավորական գործուղումների ժամանակ (թեպետ, ԱԺ կանոնակարգում այս վերջին պահն ամրագրված չէ)։ Ինչեւէ։ Քվեարկության արդյունքով օրենքի նախագիծը՝ ի բացառյալ վիճահարույց զենքի մասին դրույթի, ընդունվեց, իսկ 2-րդ ընթերցման ժամանակ այդ դրույթը նախագծում կամրագրվի առավել ամբողջական տեսքով։

ԱԺ-ի կանոնակարգային փոփոխությունների մասին 2-րդ օրենսդրական նախաձեռնության հեղինակներն էին Խոսրով Հարությունյանը, Արթուր Բաղդասարյանը եւ Արա Սահակյանը։ Նախագիծը հիմնականում կանոնակարգում է եռօրյայի վերջին նիստում ԱԺ-ի եւ կառավարության հարցուպատասխանը։ Նշվում է, որ պատգամավորի կողմից առաջարկվող «յուրաքանչյուր գրավոր հարց պետք է վերաբերի մեկ նախարարի իրավասությանը վերապահված բնագավառին»։ Բանավոր հարցը եւս պետք է ուղղված լինի կառավարության մեկ անդամի եւ մեկ բնագավառի։ Կանոնակարգում շարունակվում է պահպանվել հարցուպատասխանի շուտասելուկային սկզբունքը՝ երկու րոպե հարցի, երեք րոպե պատասխանի, մեկ րոպե՝ արձագանքի համար։ Ապա կանոնակարգվում են օրենսդրական նախաձեռնությունների ներկայացման եւ օրակարգում ընդգրկվելու սկզբունքները եւ նմանօրինակ մի շարք հարցեր։ Քվեարկությամբ այդ օրինագիծը եւս ընդունվեց 1-ին ընթերցմամբ։

Այնուհետեւ ԱԺ-ն ձեռնամուխ եղավ պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահի թափուր տեղի համար թեկնածությունների առաջադրմանը։ «Հանրապետություն» խմբակցության անունից Տեր Հուսիկ Լազարյանը առաջարկեց Վիգեն Խաչատրյանի թեկնածությունը (ներկայումս՝ Լոռվա մարզպետ)։ Պարզվեց, որ ԱԺ-ում այլընտրանք չկա։ Միաժամանակ հաստատվեց Դավիթ Շահնազարյանի այն գնահատականը, համաձայն որի ԱԺ-ն վերածվել է սովորական հիմնարկի։ Եվս մի հանգամանք պարզ դարձավ. Սահմանադրական դատարանի անդամների երկու թափուր տեղերի համար առաջադրվելու են ԱԺ կրթության, գիտության, սպորտի եւ մշակույթի հարցերի հանձնաժողովի ներկայիս նախագահ Ռաֆ. Պապայանը եւ Ֆելիքս Թոխյանը (կառավարման դպրոցի փոխտնօրեն)։

Պետք է ենթադրել, որ առաջադրված երեք թեկնածուներն էլ կընտրվեն առանց դժվարությունների, քանի որ Հայաստանում ընտրությունների եւ նշանակումների միջեւ էական տարբերություն չկա, եւ կադրային քաղաքականությունը ընդամենը կադրային փոխատեղումներով է ավարտվում։

ԵՐԵՎԱՆ

Իշխանություն- ՀՅԴ հանդիպումներ

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ներկայացուցիչների եւ Հայ հեղափոխական դաշնակցության բյուրոյի ներկայացուցիչների ապրիլին կայացած երկխոսության ժամանակ ձեռք բերված պայմանավորվածության հիման վրա, սեպտեմբերի 20-ին տեղի ունեցավ հանդիպում, որին մասնակցում էին ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, արտգործնախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը, կառավարության աշխատակազմի ղեկավար, օպերատիվ հարցերի նախարար Շահեն Կարամանուկյանը եւ ՀՅԴ բյուրոյի անդամներ Մարտուն Մաթեւոսյանը, Մասիս Բաղդասարյանը, ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնի անդամ Ռոլանդ Շառոյանը։ Քննարկվեցին փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող հարցեր։

Իսկ սեպտեմբերի 22-ին վարչապետ Ռ. Քոչարյանը Մարտուն Մաթեւոսյանի եւ ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնի քաղաքական ներկայացուցիչ Ռուբեն Հակոբյանի հետ, այլ հարցերի թվում, քննարկել է Հայաստանում դաշնակցության գործունեության իրավական կարգավորման խնդիրը։

«31»-ի գործով դատական նիստը հերթական անգամ հետաձգվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ. ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. «31»-ի գործով սեպտեմբերի 22-ի դատական նիստը հետաձգվեց ատենակալ Վաղարշակ Միրմանյանի հիվանդության պատճառով։ Սեպտեմբերի 29-ին կայանալիք դատական նիստում ակնկալվում է, որ պաշտպանական ճառերով հանդես կգան պաշտպաններ չունեցող ամբաստանյալները։

Ֆրանսիայի դեսպանությունը ցավակցում է զոհվածի ընտանիքին

Մոտ տասն օր առաջ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանության տեխնիկական կցորդ Ֆաբիե Ռոսսը վրաերթի էր ենթարկել երեւանցի մի բնակչի, որը մահացել է։ Հայաստանի ԱԳՆ-ի միջոցով Ֆրանսիայի դեսպանությունը ցավակցել է զոհվածի ընտանիքին, որն, ըստ ԱԳՆ-ի տվյալների, բազմազավակ հայր էր։ Հետաքննությունը շարունակվում է, բայց ի զգուշացումն Հայաստանում հավատարմագրված այլ դիվանագետների, ԱԳՆ մամուլի խոսնակը երեկ կայացած ճեպազրույցում հիշեցրեց, որ դիվանագիտական համարներով մեքենաների վարորդները պարտավոր են հարգել երթեւեկության կանոնները։

■ *Երեւանում բացվեց ԱՊՀ երկրներում դեղագործական պրակտիկայի զարգացմանը նվիրված միջազգային սեմինար, որին մասնակցում են Վրաստանի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի, Ուզբեկստանի եւ Հայաստանի մասնագետները։ Սեմինարի մասնակիցներին ողջունեց ՀՀ առողջապահության փոխնախարար Արարատ Մկրտչյանը։ Այս հանդիպման նպատակն է բարելավել դեղատնային գործը ԱՊՀ երկրներում, ապա դեղորայքային քաղաքականության եւ դեղատնային գործի զարգացման բնագավառում Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության կենտրոնի տնօրեն [illegible] Անհրաժեշտ է շեշտել հիվանդի բուժման ամբողջ փուլը, սկսած դեղատներից դեղորայքի գնումներից եւ վերջացրած դրանք օգտագործելով։ ԱՀԿ-ն մտադիր է ԱՊՀ երկրներում ստեղծել «մոդելային» դեղատներ, որոնք հետագայում օրինակելի կդառնան մնացած դեղատների համար։ Սեմինարը կշարունակվի մինչեւ սեպտեմբերի 26-ը։*

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
"AZG" DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

Դաշինքը մեռած է, թաղման բանակցություններ են գնում, ասում է Վազգեն Մանուկյանը

Համազգային շարժման հինգ սկզբունքները՝ նենգափոխվա՞ծ

Երեկ 1996-ի նախագահական «նշանավոր» ընտրությունների տարին էր, եւ այդ տարելիցն, անշուշտ, չէր կարող վրիպել ընտրություններում ընդդիմության համոզմամբ հաղթած, սակայն «իշխանազրկված» միասնական թեկնածուի՝ Վազգեն Մանուկյանի տեսադաշտից: Այդ առիթով հրավիրված մամուլի ասուլիսում ԱԺՄ նախագահը սովորության համաձայն հանդես եկավ ընդարձակ տեսական վերլուծությամբ: Սեպտեմբերի 22-ը համարելով ծանր օր ժողովրդի կյանքում, քանզի այդ օրը ոտնահարվեց նրա ընտրելու, սեփական ճակատագիրը տնօրինելու իրավունքը, պրն Մանուկյանն ասաց, որ դա, մյուս կողմից համընկնում է Անկախության տոնին, որը հնարավոր չէ անտեսել: Նա Անկախության օրվա խորհուրդը գնահատելու հարցում մերժեց ծայրահեղականությունը (ոմանք համարում են, թե անկախությունն ինքն իրեն եկավ, մյուսները դա բացատրում են մեր «հանճարեղ ղեկավարների ջանքերով»): Մեր ժողովուրդը անկախության մեծ ձգտում չուներ, վախ ուներ թուրքական վտանգից: Շարժման որդեգրած սկզբունքների շնորհիվ այդ մտայնությունը փոխվեց, արտաքին քաղաքականության մեջ պրագմատիզմի տարրեր մտան (վերջինս ծույլ է, բազմաթիվ չօգտագործված հնարավորություններով), ասաց Մանուկյանը: «Հաջորդ սկզբունքը սեփական ուժերի վրա հիմնվելու գաղափարն էր, որ [illegible] ղարաբաղյան ճակատում ձեռք բերված հաղթանակների գործում: Անկախության տարիներին, սակայն, այդ սկզբունքներից էականորեն շեղվեցինք: Շարժման հիմնարար գաղափարներից երրորդը շեշտադրությունը Հայ դատից ղարաբաղյան հիմնահարցի վրա տեղափոխելու նպատակահարմարությունը, որ ընդամենը տակտիկական քայլ կարող էր լինել, բացարձակացվեց իշխանավորների կողմից: Արդյունքում ձեւավորվեց մեր ժողովրդի համար կործանարար մի մտայնություն, ըստ որի Հայ դատը ռոմանտիզմ է ՀՅԴ-ի «մենաշնորհը»: Չորրորդ սկզբունքը, որ նույնպես ձեւախեղվել է, վերաբերում է այս աշխարհում, որպես ժողովրդի, մեր ունեցած դերին (նախապես ենթադրվում էր, որ սփյուռքի հետ միասին կարողանալու ենք լուծել մեր բոլոր հարցերը, մրցակցելու այլ ժողովուրդների հետ): Գուցե ոչ ճիշտ տերմինով ես դա անվանել էի «համաշխարհային ազգ», Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը «սովորական ազգ», որ շատ հարմար է բոլոր անհաջողությունները արդարացնելու համար: Հրանտ Մաթեւոսյանը լավ գրող է, ես հաճույքով կարդում եմ նրա գործերը, սակայն նրա աշխարհը ամբողջի մի փոքր օղակն է միայն: Մինչդեռ խեղճության, գավառականության գաղափարախոսությունը դարձել է մեր իշխանությունների գլխավոր սկզբունքը եւ մեր ժողովրդին զրկում է հեռանկարից, վստահությունից ապագայի նկատմամբ», ասաց ԱԺՄ նախագահը: Ըստ նրա, Հայաստանը վերջնականապես հրաժարվել է նաեւ ժողովրդավարությունից: «Եթե նախկինում իշխանությունները ձեւ էին անում, թե ժողովրդավար են, ապա սեպտեմբերի 22-ին դրանից էլ հրաժարվեցին»: Արդյունաբերության անկումը, ժողովրդի ծանր սոցիալական վիճակը, կաշառակերությունը եւ բոլոր մյուս բացասական երեւույթներն անտեսելու դեպքում անգամ ակնհայտ է, որ այդ արժեքների կորուստը կործանարար է, եւ եթե նույնիսկ մի քիչ բարձրանան թոշակները, մի քիչ աշխատի արդյունաբերությունը, միեւնույն է, դա մահ է մեր ժողովրդի համար, նշեց Վազգեն Մանուկյանը:

«Սեպտեմբերի 22-ին փորձեցին ապացուցել, թե ժողովուրդը գործոն չէ: Եվ սեպտեմբերի 25-ը ոչ թե իշխանությունը գրավելու, այլ ընդամենը արդարության էլեմենտ մտցնելու փորձ էր (եթե իշխանություն վերցնելու խնդիր դրվեր, գուցե հաջողվեր): Ոմանք խայտառակություն են համարում սեպտեմբերի 25-ը, մյուսները սեպտեմբերի 26-ը: Իսկ իմ կարծիքով, խայտառակությունը սեպտեմբերի 22-ն էր, որից հետո մենք բոլորովին այլ պետություն դարձանք. պետություն, որ չի կարող դիմակայել եղած եւ ապագա մարտահրավերներին: Իշխանությունները խիստ յուրովի են հասկանում ազգային միասնությունը. մենք անվերջ կմնանք իշխանության գլուխ, կունենանք մեր ուզած տները եւ գումարները, կապրենք մեր ուզած օրենքներով, բայց եկեք միավորվենք հանուն Ղարաբաղի: Չի լինի այդպիսի միասնություն: Մեքենաների թիվն իսկապես ավելացել է, սրճարաններ կան: Բայց արդյունաբերությունն աշխատո՞ւմ է, նոր աշխատատեղե՞ր են բացվել: Ոչ: Փոշիանում է մեր պապերի կուտակած կապիտալը, միջազգային վարկերն ու գրանտները, ծախսվում են արտերկրում ապրող մեր հայրենակիցներից ստացվող փողերը: Ոչ մի բարելավում ես չեմ տեսնում, տեսնում եմ միայն սոցիալական վիճակի ծայրահեղ վատթարացում, արդյունաբերության եւ գյուղատնտեսության անկում: Եթե ես նախագահ լինեի, կաջակցեի արհմիությունների ստեղծմանը», ասաց ԱԺՄ նախագահը: Համոզված լինելով, որ հարյուր հազարանոց հանրահավաքներով իշխանություն չի փոխվի, պրն Մանուկյանն իրավիճակի ելքը տեսնում է կազմակերպվածության աճի, կուսակցության թվաքանակի, կառույցների, գաղափարախոսության զարգացման մեջ:

Պատասխանելով հարցերին, Վազգեն Մանուկյանը հայտարարեց, որ Ազգային համաձայնության դաշինքն, իհարկե, «մեռած է. այժմ բանակցություններ են գնում թաղման ծիսակատարությունների մասին», ինչը չի նշանակում, թե Դաշինքի կուսակցությունները հրաժարվել են իրենց նպատակներից: Որոշ կուսակցությունների հետ համագործակցությունը կշարունակվի, մյուսները կգնան իրենց նախընտրած ճանապարհով, գուցե կստեղծվեն նոր դաշինքներ: Քննադատական վերլուծությունների կարիք ամենեւին չկա: Անդրադառնալով «Առավոտի» հարցին, Մանուկյանը «վերահաստատեց» նախորդ օրը «Ար» հեռուստատեսությամբ հնչած իր այն միտքը, թե նախագահ դառնալու դեպքում իր առաջին քայլը կլիներ օգնել Վանո Սիրադեղյանին իրագործելու ոստիկանության տեսուչ դառնալու մանկության բյուրեղյա երազանքը նշելով, որ թղթակցի հումորի զգացումը թերեւս պիտի բավարարեր ասվածի լրջությունը գնահատելու համար: Մյուս հարցերից պարզ դարձավ, որ ԱԺՄ-ն չի վերանայել իր դիրքորոշումը ԱԺ վերադառնալու վերաբերյալ. «Կուսակցությունը համապատասխան որոշումներ կընդունի, բայց անձամբ ես կոչ կանեի, որ բոլոր ազնիվ պատգամավորները դուրս գան ԱԺ-ից, որովհետեւ այն ոչ մի կապ չունի մեր ժողովրդի շահերի եւ ապագայի հետ»: Պատգամավորական մանդատները վայր դնելու մասին ասվեց, որ դա ԱԺ-ն լուրջ ընդունելու դրսեւորում կլիներ. «Հաշվեք, թե մանդատները դրված են, դրանք մեզ երբեք պետք չեն գալիս»: «Ազգի» հարցին՝ Դաշինքը չի հասել իր նպատակներին, ուրեմն ինչո՞վ է բացատրվում Դաշինքի մահը, պրն Մանուկյանն ասաց, որ գլխավոր նպատակը՝ միասնական թեկնածուով հաղթել ընտրություններում, իրագործված է: Պատասխանելով «Հայոց աշխարհ»-ի հարցին՝ ինչո՞ւ տանուլ տվեց գրեթե շահած պարտիան, Մանուկյանը չհամաձայնեց այն տարածված կարծիքին, թե ընդդիմությունը թույլ էր. «Ընդդիմությունը ոչ մի տեղ այնքան ուժեղ չէր, որքան Հայաստանում. մենք հավաքեցինք այնքան ձայն, որ իշխանությունը դարձավ ընդդիմություն: Այլ հարց է, որ օգտագործելով պետական լծակները, կարողացավ իշխանությունը պահել իր ձեռքում»:

«Ռուսաստան-Բելառուս» միությանը միանալու «երկեղջյուր» շարժման վերաբերյալ մեր հարցին պատասխանելով, պրն Մանուկյանն ասաց. «Դա անհեթեթություն է, ազգային արժանապատվության, պրագմատիզմի կորուստ: Բոլոր այն մարդիկ, որ փորձում են մեր ժողովրդի ճակատագիրը կապել այլ ուժերի հետ, հանցագործություն են գործում, լինի դա Ռուսաստանը կամ մեկ այլ պետություն»:

Սեպտեմբերի 25-ին տեւական դադարից հետո ԱԺՄ-ն դարձյալ Ազատության հրապարակ է հրավիրում իր համախոհներին: Այս անգամ խոսակցությունը կծավալվի ժողովրդի օրըստօրե վատթարացող սոցիալական վիճակի մասին, ասաց ԱԺՄ նախագահը:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Պետծառայության համակարգ ստեղծելու ճանապարհը

«Մարդկության պատմության փորձը հուշում է, որ շատ բան պետք է փոխել, բայց նույն փորձն ասում է, որ ամեն ինչ չի կարելի փոխել», Պելակրուայի այս խոսքերին անդրադարձավ ՀՀ վարչապետի խորհրդական Խոսրով Հարությունյանը «Ժողովրդավարական պետական ծառայության համակարգի ստեղծման եւ զարգացման ռազմավարություն» թեմայով միջազգային գիտաժողովի ժամանակ, որն անցկացվեց Սեւանում, սեպտեմբերի 19-20-ը: ՀՀ վարչապետի հովանու ներքո, TACIS ծրագրի օժանդակությամբ ՀՀ Կառավարման դպրոցի այս ձեռնարկման նպատակը պետական ծառայության նոր մշակված համակարգը միջազգային փորձով հարստացնելն էր:

Խորհրդային համակարգի վերջին տասնամյակների սերունդը դատապարտում էր դարասկզբի հեղափոխությունից հետո պրոֆեսիոնալների ջարդը եւ արտաքսումը: Վերջիններս իրենք էլ անհնարին էին համարում աշխատել նոր իրադրությունում: Նմանապես արիստոկրատիան: Խորհրդային տարիներին, սակայն, արդեն ձեւավորվել էր որոշակի դպրոց, որը կուսակցական պատրաստվածություն ապահովելուց զատ, կառավարող ու տնտեսավարող հմուտ կադրեր էր պատրաստում: Իզուր չէ, որ գիտաժողովի բանախոսներից մեկը՝ ՌԴ կառավարման ակադեմիայի ներկայացուցիչ Եվգենի Օխոտսկին հիշատակեց վարկանիշը պահպանելու կոմունիստների ջանքերը:

Հետխորհրդային իրավիճակը շատ եզրեր ունի դարասկզբի խառնաշփոթի հետ: Եվ դժվար է կռահել, Պելակրուայի հիշելը ներկա՞ իրավիճակի գնահատականն է, թե այսօր ձեւավորվող կադրերի համար վաղվա երաշխիքներ ստեղծելու փորձ: Համենայն դեպս, ՀՀ-ում վերջերս պատրաստված «Պետական ծառայության հայեցակարգի» նախագիծը հետապնդում է նաեւ պետական ապարատի կայունություն ապահովելու նպատակ: Քաղաքական փոփոխություններից, կառավարիչների տեղաշարժից անկախ պետական ծառայողների խումբը պիտի շարունակի աշխատել: Սակայն որպեսզի չստեղծվի ամեն անգամ հեղափոխական ճանապարհով դա փոփոխելու անհրաժեշտություն, պետք է խուսափել ճահճացման հերթական միտումներից:

Գիտաժողովի մասնակիցներն արձանագրեցին, որ ավելորդ չէ մեկ անգամ եւս ուսումնասիրել Արեւմուտքի փորձը: Ամեն դեպքում, պետական հզոր համակարգն ունի ռազմավարական նշանակություն: Իրենց երկրներում կառավարման համակարգի առանձնահատկությունների, զարգացման փուլերի մասին խոսեցին Ֆրանսիայի, Մեծ Բրիտանիայի, Իսպանիայի, Իտալիայի, Հունաստանի, ՌԴ, Ուկրաինայի մասնագետները: ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Վարդան Բոստանջյանը ներկայացավ հակակշիռ դիրքորոշմամբ, նշելով, որ հայեցակարգում ուղղակիորեն արտացոլված են Ֆրանսիայում պետական կառավարման մոտեցումները: Կարելի է հուսալ, որ գիտաժողովը կնպաստի նոր մոտեցումներ ներմուծելուն: Հատկապես, որ ֆրանսիացի մասնագետների բնորոշմամբ, կառավարման իրենց մոդելն արդեն ճգնաժամ է ապրում եւ անհրաժեշտություն է ծագել դարձնել ավելի ճկուն: Անկախ մեկնարկից, հարկ չկա, որ Հայաստանը եւս սկսի այլ երկրների առաջին քայլերից: Զարգացման առավել արդյունավետ ու արագընթաց ուղի է պետք ընտրել: «Յուրաքանչյուր պետական ծառայություն զարգանում է պատմական, մշակութային, քաղաքական, սոցիալական եւ տնտեսական իրադարձությունների հասուն ենթատեքստում: Այդ է պատճառը, որ օրինակները միշտ չէ, որ կարելի է փոխանցել», ասաց Մեծ Բրիտանիայի Միդլսեքսի համալսարանի դասախոս տիկին Ջյուն Բեռնհամը: Բոլոր երկրները կիրառում են այն սկզբունքը, ըստ որի պետական ծառայությունը ստորակարգվում է քաղաքական իշխանություններին: Քաղաքական իշխանությունը, որ սկիզբ է առնում քաղաքացիներից, պետք է ունենա վերջին խոսքի իրավունքը: Այսպիսով անհրաժեշտ է, որ բարձրաստիճան պետական ծառայողները վերածվեն տեխնոկրատների, որոշումներ ընդունելով քաղաքական պատասխանատուների փոխարեն: Ընդհանրապես պետք է հստակեցնել որքանո՞վ չինովնիկը իրավունք ունի ներխուժել յուրաքանչյուրի անձնական կյանքը: Այդ հանգամանքները նվազեցնելու դեպքում միայն կպակասի չարաշահումների օբյեկտիվ հողը:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՅԱՆ

ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ

Մայրաքաղաքն առանց «Մայրաքաղաքի»

Արդեն մեկ շաբաթ է, ինչ հեռուստաէկրանից եթեր չի հեռարձակվում «Մայրաքաղաք» ծրագիրը: Մոտ 7 տարի անընդմեջ գործունեությամբ զբաղված այս հաղորդումը, որն անվերապահորեն գրեթե ամեն օր անդրադարձել է մայրաքաղաքի հիմնահարցերին, ներքին անցուդարձին, արծարծել սոցիալական խնդիրներ, միաժամանակ հետեւողաբար փորձելով գտնել դրանց լուծման ուղիները, այսօր զրկվել է ամենօրյա եթեր դուրս գալու իրավունքից:

«Մայրաքաղաք» ծրագրի տնօրեն Արա Հովհաննիսյանի մեկնաբանությամբ՝ հեռուստատեսության նոր տնօրենությունը պատճառաբանում է, թե հաղորդացանցի ընդհանուր փոփոխությունների հետեւանքով ամենօրյա 6 ժամանոց եթերում 2 լրատվական՝ «Մայրաքաղաք» եւ «Լրաբեր» ծրագրի առկայությունը կրկնություն է:

Սակայն, եթե զուգահեռներ անցկացնենք, ապա հայտնություն արած չենք լինի, ասելով, որ «Լրաբերը» հիմնականում անդրադառնում է պաշտոնական լրատվությանը եւ հազիվ թե հատկացված սահմանափակ ժամանակահատվածում կարողանա անդրադառնալ մայրաքաղաքի ներքին, առավել շոշափելի խնդիրներին:

Իրավամբ, «Մայրաքաղաք» ծրագիրը միշտ չէ, որ փայլել է իր արհեստավարժությամբ, սակայն միաժամանակ կարելի է նշել, որ շատերի համար նախ լրագրողական դպրոց է եղել եւ ուսանողներից շատերն են իրենց առաջին քայլերն այնտեղ անցել, փորձ ձեռք բերել: Ցավալի է, որ հատկապես մայրաքաղաքի ներքին անցուդարձին անդրադարձող հաղորդումը փոխարինվել է արտասահմանյան անիմաստ հեռուստասերիալներով եւ ըստ ստեղծագործական խմբի՝ «եթե ծրագիրն իրեն չէր արդարացնում եւ ուներ թերություններ, ապա կարելի էր վերափոխել, այլ ոչ թե առանց պատճառաբանության փակել»:

Ինչ խոսք, այս իրավիճակում իրոք անհասկանալի է փակման շարժառիթը, քանզի գրեթե 25 հոգիանոց անձնակազմը առանց հիմնավոր պատճառաբանության ակամա հայտնվում է գործազուրկի կարգավիճակում: Մինչդեռ կարելի էր առաջարկել նոր ուղիներ՝ մայրաքաղաքի սոցիալական խնդիրները վեր հանելու եւ դրանց լուծման ճանապարհները գտնելու նպատակով: Հիշեցնենք, որ արտերկրի շատ հեռուստաալիքներ շուրջօրյա հաղորդումներ են պատրաստում, որոնք վերաբերում են միմիայն երկրի ներքին սոցիալական խնդիրների լուսաբանմանը, իսկ եթե Հայաստանը փորձում է միջազգային չափանիշներին համընթաց քայլեր կատարել, ապա ցանկալի կլիներ հեռուստաէկրանին տեսնել մայրաքաղաքի խնդիրներին առնչվող հաղորդումներ:

Հուսանք, որ «Մայրաքաղաք» ծրագիրը կվերագտնի իր ուրույն տեղը հեռուստաէկրանին եւ որ կրկին, ավելի արհեստավարժ կլուսաբանի երեւանյան ներքին առօրյան:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ԱԶԳ ազգային

Ողջ հանրապետությունը պատրաստվում էր տոնելու անկախության 6-րդ տարեդարձը, սակայն Գյումրիում տոնակատարությունը սկսվել էր դեռ սեպտեմբերի 19-ին: Քաղաքի կենտրոնական մասում 88-ից ի վեր իր մեջ լռությունից ներփակված ժողովրդական ճարտարապետության եւ քաղաքային կենցաղի թանգարանը, իսկ տեղական անվանումով Ձիթողցյանների տունը, նորից կյանք ու աշխույժով էր լցվել: Ինչպես ավանդական տոնին է վայել, բուն հայկական ոճով կառուցված շենքի պատշգամբներից գորգեր էին կախված, չորսբոլորը խմբված էին ոստիկաններն ու հեռուստալրագրողները: Մայրուղիների խաչմերուկում գտնվող մշակութային այս օջախը մի նոր երանգ բերեց մռայլադեմ քաղաքին: Սակայն տոնախմբությունն այսքանով չսահմանափակվեց: Քիչ ավելի վեր, փողոցի երկայնքով ձգվող Հաղթանակի այգին աչքի էր ընկնում կոկիկությամբ, նոր նստարաններով, մեզ պատմել, թե քանի ամիս չգիտես ումից աղակի է խնդրում եւ չգիտես ով չի տալիս, ուստի եւ «Գոմցյան ջան, խնդրում եմ օգնես»: Իսկ այցելության իրական առիթը եւս մի նոր կառույցի, այս անգամ բնակելի շենքի (12 բնակարան) հանձնումն էր: Մարզի շինարարության պատասխանատու պրն Ժ. Սիմոնյանի հավաստիացմամբ, մինչեւ դեկտեմբերի վերջ շահագործման դրվի հանձնվի 20 հազար քառ. մետր բնակելի տարածք: Ընդ որում, հուրախություն մեզ, շինարարական այս աշխատանքները ֆինանսավորելու է պետությունը: Բնակարանները մեծ խնամքով եւ ճաշակով են կառուցված: Այնպես որ, նոր բնակիչը քիչ գործ ունի անելու: «Այս որակը եվրոպական դրվի դառնա բնակարանաշինության համար», ասաց պրն Գոմցյանը:

Տոն էր նաեւ Գյումրիի մյուս ծայրում՝ Վազգեն Ա Վեհափառի անունը կրող թիվ 27 դպրոցում: 1996 թվականից Հայ օգնության գեստին հառած երկհարկանի շենքը: Առաջը հոծ բազմություն է խմբվել: Դպրոցի շեմին հանդիսավոր կանգնել են հյուրերը՝ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ը, բարերար Գ. Հովնանյանը իր տիկնոջ հետ, ՀՕՖ-ի նախագահ Խաժակ արքեպս. Պարսամյանը, Շիրակի թեմի առաջնորդ Գրիգորիս եպս. Բունիաթյանը, մարզպետ Ա. Գոմցյանը, փոխքաղաքապետ Ս. Ավետիսյանը եւ այլ անձինք: Տոնը կրկնակի բնույթ ստացավ, երբ իմացվեց, որ փողոցը իր հերթին վերանվանվել է Գարեգին Ա-ի անունով:

Ուշ երեկոյան հանդիսավոր թափորը մտավ Յոթվերք Ս. Մարիամ Աստվածածին եկեղեցի: Դիմացը, երեկոյան խամրած լույսի մեջ ընդգծվում են Ամենափրկչի բեկորները: Անշունչ նայում էր նադիմացի գմբեթին խմբված աղավնիներին եւ հայացքով միայն լույս աղերսում:

Սեպտեմբերի 21-ը թերեւս ոչ մի տեղ այդպիսի ուրախությամբ չնշ-

ԳՅՈՒՄՐԻ

Բնակարանամուտք՝ մեծ իրադարձություն

Վազգեն Առաջինի անվան դպրոցը վերանորոգված է

ծառուղու երկու կողմերում ցուցադրված նկարներով, տեղադրված նոյբերտներով: Այգին դասարկ է, մուտքը կարմիր ժապավենով արգելափակված: Առանով ամեն ինչ ասված է: Մարզպետական շքախումբը դիտում է, թե ինչպես են բանվորները ջրի հոսանքով մաքրում գետնեսի եւ ավազի մնացուկները: Ջուրը պաղ ու գրիվ հոսում է մայթից ներքեւ, տանում-կորցնում է անցածի հետքերը: Սակայն կանգառի ժամանակը սպառվեց: Միանալով պետական շքախմբին ընթանում ենք դեպի կենտրոնական հրապարակ, ուր հատուկ բեմ է կառուցվել համերգների եւ տոնական միջոցառումների համար: Այդ պետական ավտոշարասյունը սլանում է նորակառույց Անի թաղամասի նեղ փողոցներով: Արտասահմանյան եւ ռուսական նորագույն մեքենաների հայտնվելը մեծ իրադարձություն էր թաղամասի բնակչության, հատկապես երեխաների համար: Յուրաքանչյուրը թաքուն հույս էր փայփայում, թե հենց մարզպետին՝ Արարատ Գոմցյանին տեսնի, մի «դարդին դարման կլինի, վերքին փարատում»: Մեկը նույնիսկ չդիմացավ եւ վերջին ռոպեին մոտեցավ մարզպետին ու սկ-

ֆոնդի ջանքերով եւ ՀՕՖ-ի ատենապետ պրն Հովնանյանի հովանավորությամբ սկսվել էին կիսափուլ դպրոցի վերականգնման աշխատանքները: Ուսումնական մասնաշենքից զատ կարգի է բերվել շինության դահլիճային մասը եւ մարզադահլիճի հատվածը: Ավարտվել է նաեւ նոր կաթսայատան կառուցումը, որը գրեթե ամբողջ ձմռանը կապահովի դպրոցի լիարժեք գործունեությունը: Նորահարսի պես հարդ. սպիտակ պատուհանները վեց, ինչպես Գյումրիի Արցախ թաղամասում: Թաղամասը իր 100 ընտանիքներով վերջապես ջուր ունեցավ, շնորհիվ կառուցված Ախուրյան-Արցախ թաղամաս ջրագծի (2, 3 կմ):

Մենք հեռանում էինք Գյումրիից հավաստելով, որ աշխատանքների ռիթմը եւ ծավալը ավելի մեծ թափ կստանան եւ որ մի օր մի շենքի բացումը այդպիսի մեծ իրադարձություն չի լինի:

ԻՌԵՆ ՇԱՔՈՅԱՆ

Միչիգանի հայկական հետազոտության կենտրոնը կապեր է ստեղծում Հայաստանի հետ

1985 .-ից սկսած ԱՄՆ-ի Միչիգան-Դիրբորն համալսարանին կից Հայկական հետազոտության կենտրոն է գործում դոկտոր Դեննիս Փափազյանի ղեկավարությամբ: Համաշխարհային համբավ եւ համարում ունեցող այս կենտրոնը Հայաստանում հայտնի է մասնագետների նեղ շրջանակում միայն: Մինչդեռ, օրինակ, Հայաստանում իրանական դեսպանությունը այս կենտրոնին է դիմել Ղարաբաղի մասին տեղեկություններ ձեռք բերելու համար, եւ քանի որ ԱՄՆ-ի եւ Իրանի դիվանագիտական կապը խզված է, նյութերը փոխանցվեցին Կանադայում իրանական դեսպանության միջոցով: Կենտրոնը զբաղվում է Հայաստանին եւ հայկական հարցին վերաբերող տարբեր խնդիրների ուսումնասիրությամբ, նյութահավաքությամբ, հակահայկական ստահոդ հայտարարությունների հերքմամբ, միաժամանակ ինֆորմացիա է մատակարարում կառավարական եւ բարձր քաղաքական շրջանակներին, լրատվության միջոցներին: Նորագույն էլեկտրոնային տեխնիկան հնարավորություն է տալիս ձեռք բերելու աշխատանքի մեծ արագություն, բարձր արդյունավետություն՝ օգտագործելով աշխատողների նվազագույն քանակը (3 հոգի): Այսպես, միջին հաշվով ամսական 1500 հոգի է օգտվում կենտրոնի կողմից Ինտերնետ ներմուծված ինֆորմացիայից, օրական ստացվում է 40-50 հարցում: Կենտրոնն ունի նաեւ հսկա գրադարան, որտեղ հավաքված է հայագիտությանը վերաբերող աշխարհում հրատարակված գրքերի մեծ մասը, բացառությամբ Հայաստանում հրատարակվածների:

Արդեն մեկ շաբաթ է, ինչ կենտրոնի տնօրեն, դոկտ. Փափազյանը եւ Միչիգան-Դիրբորն համալսարանի պրոռեկտոր Սիմփսոնը գործնական այցով ժամանել են Հայաստան: Նրանք մտադիր են սերտ համագործակցություն սկսել ԵՊՀ-ի հետ, ուսանողներին հնարավորություն տալով ուսանելու Միչիգանում, կազմակերպելու միասնական հետազոտական աշխատանքներ: Պրն Փափազյանը փորձում է ուղիներ գտնել Հայաստանում հրատարակված հայագիտությանը վերաբերող գրքեր ձեռք բերելու համար: Հանդիպումներ են տեղի ունեցել Ազգային ռադիոյի տնօրեն Ա. Ամիրյանի, Voice of Armenia ռադիոծրագրի խմբագրակազմի հետ: Հնարավոր է մոտ ժամանակներում Հայաստանն էլ կարողանա իր գիտական ամբարները՝ գրադարաններն ու հետազոտական կենտրոնները հարստացնել օտար ափերում հավաքված հսկա ինֆորմացիայով: Արդեն իսկ այսուայնտեղ տեղադրվում են ինտերնետային կետերը հնարավորություն են տալիս կապվելու կենտրոնի հետ:

Ի դեպ, կենտրոնը բավական դրամական վնաս է հասցրել թուրքական կողմին, որն ստիպված էր նմանատիպ մի կենտրոն ստեղծել եւ հակաքարոզչություն ծավալել:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Միջազգային կարգի իրավագետը անդրադառնում է անպատժելիության կործանարար հետեւանքներին

ՌԱԿ Բոստոնի գրասենյակից ստացված քաղվածքը տեղեկացնում է, որ Հարվարդի «Հյումեն Ռայթս Ջորնըլ» մարդու իրավունքների հարցերին նվիրված հեղինակավոր հանդեսի վերջին համարում Չիկագոյի Դեպոլ համալսարանի իրավագիտության դոկտոր, մարդու իրավունքների միջազգային իրավագիտության ինստիտուտի տնօրեն, աշխարհահռչակ իրավագետ Մ. Ս. Բասիունիի ստորագրությամբ տպագրվել է մի հոդված, որի նպատակն է անմիջականորեն աշխարհի չորս կողմերում գործող իրավաբաններին եւ անուղղակիորեն նաեւ քաղաքական գործիչներին համոզել, որ այլեւս անհետաձգելի անհրաժեշտություն է դարձել քրեական գործերի մշտական գործող միջազգային դատարանի հիմնադրումը, որը արդյունավետ կերպով կկանխարգելի մարդկության դեմ գործված բոլոր տեսակի ոճրագործությունները, այդ թվում անշուշտ առաջնահերթ կարեւորություն տալով ցեղասպանություններին:

Այս հարցով ըստ ամենայնի զբաղվելու քաղաքակիրթ աշխարհի անկարողության ու անճարակության պատմականն անելով, Բասիունին իր ուշադրությունը բեւեռում է հայկական ցեղասպանության վրա եւ նշում, որ այդ անկարողությունն ամենավառ կերպով արտահայտվել է դրանում, եւ դրա ողբերգական հետեւանքներն ամենակործանարարն են եղել մարդկության համար:

Ուսումնասիրության մեջ ամերիկացի ականավոր իրավագետը, որն ի միջի այլոց որոշ ժամանակ Բոսնիայում զբաղվել է պատերազմական հանցագործությունների դատական հետաքննություններով, նշում է, որ 1917-ին Փարիզի խաղաղության կոնֆերանսի կողմից կազմված իրավագետների մի խումբը առաջարկել է դատական հետաքննման ենթարկել առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ հայկական կոտորածներն իրագործողներին: Այդ հարցում միջազգային իրավագետների այդ խումբը հենվել է Մարտենսի հռչակավոր հոդվածադրույթի վրա, համաձայն որի նման դատական հետաքննում է նախատեսվում բոլոր այն դեպքերում, որոնցում դեռեւս չհամակարգված իրավախախտումներն ընդդեմ «ազգերի օրենքի սկզբունքների» (ինչպես օրինակ «մարդկության օրենքը», «քաղաքակիրթ ժողովուրդների մոտ ամրագրված սովորույթները» եւ «հասարակական խղճի թելադրանքները») կարող են հաստատվել եւ ապացուցվել:

Հոդվածադրույթը տեղ է գտել 1901-ի Հաագայի համաժողովի պատրաստած պայմանագրի ներածական մասում: Հակառակ ենթահանձնախմբի ամերիկացի եւ ճապոնացի անդամների առաջարկությունների, գլխավորապես ֆրանսիացի, հույն եւ բելգիացի ներկայացուցիչների բարձրացրած առաջարկը ընդունվել է: Ամերիկացի եւ ճապոնացի անդամների առարկությունները հիմնված են եղել լոկ այն պնդումների վրա, որ «մարդկություն» տերմինը շատ աղոտ ու լայն հասկացություն է եւ որեւէ կոնկրետ օրենքներ չկան այդ հարցում դատական հետաքննում իրականացնելու: Հետագայում այդ առաջարկությունը տեղ գտավ նաեւ Սեւրի հաշտության պայմանագրի մի շարք (հատկապես 225, 228 եւ 230) հոդվածներում, բայց դաշնագիրն ուժի մեջ չմտավ, որովհետեւ չվավերացվեց եւ ի վերջո մերժվեց քեմալականների կողմից, որոնք դրան հակադրեցին Լոզանի պայմանագիրը:

Պարզ ու հասկանալի լեզվով Բասիունին կշտամբում է մեծ տերություններին հանուն շահադիտական նպատակների միջազգային արդարության սկզբունքները խախտելու համար: Նա դատապարտում է նրանց «արդարության դեմ մեղանչելու, արդարությունը սահմանափակելու կամ կարճելու» համար, եւ որպես ապացույց բերում է «թուրք պաշտոնական անձանց պատժելու առաջարկությունների զարդ անհետեւանք մնալու հանգամանքը» (էջ 58):

Մեծ տերությունների գործնական քաղաքականություն վարելն ու շահադիտական նպատակներ հետապնդելը նա բացատրում է հետեւյալ կերպ. «Դաշնակիցները մտահոգված էին Թուրքիայի կայունության հարցով, եւ չէին ցանկանում օտարել իշխանության գլուխ անցած նոր էլիտար թուրքերին, որոնք արեւմտյան իշխանությունների կողմնակից էին: Այսպիսով, թուրք պաշտոնատար անձինք անպատիժ մնացին իրենց պատերազմական հանցագործությունների համար: Քաղաքական նկատառումները հաղթանակեցին արդարության հետամուտ լինելուն» (էջ 17):

Սակայն Բասիունին տարակարծիք է նման քաղաքականություն վարելու իմաստնությանը, չի գտնում, որ ճիշտ են վարվել այդ ժամանակ:

«Բայց քչերն են մտածում անցյալի զոհերի կամ նման անպատժելիության քաղաքականություն վարելու ծանր հետեւանքների մասին: Միայն երբ ներկա քաղաքական կառույցները հասկանան, որ արդարությունը խաղաղության հաստատման անքակտելի բաղադրամասն է կազմում, հնարավոր կլինի հիմնել միջազգային կարգի մշտական գործող արդարության համակարգ» (էջ 58):

«Ինդիանա ինտերնեշընըլ կոմպարատիվ լոու Ռիվյու» Ինդիանայի համեմատական իրավագիտության միջազգային հանդեսի (հատոր 1, N 1, գարուն 1991, էջ 2-3) էջերում ավելի վաղ տպագրված իր հոդվածում պրոֆ. Բասիունին այդ նույն անպատժելիության հարցն էր բարձրացնում կապված «մեր դարաշրջանի հայկական ցեղասպանության դեպքի հետ», որի ծանուցումը 1919 թվի խաղաղության կոնֆերանսի հանձնախմբի կողմից, որպես դատական հետապնդելի եւ պատժելի արարք, հիմք հանդիսացավ իրավագիտության մեջ ընդունված «մարդկության դեմ գործված հանցագործություններ» սկզբունքի ներմուծման: Ավելին, զուգե եւ ամենացավալին, այդ դատական հետաքննումները եւ համապատասխան պատիժները չիրականացնելը «հետ-առաջին համաշխարհային պատերազմյան ժամանակաշրջանում... մղձավանջի դերը կատարեցին եւ անընդհատ հետապնդեցին բոլոր դաշնակից պետություններին, հատկապես Միացյալ Նահանգներին, երկրորդ համաշխարհայինից հետո» (էջ 4):

Երկու հոդվածներում շարադրված տեքստից, էջատակերում կատարված նշումներից եւ մանավանդ միջազգային իրավագիտության ասպարեզում իր գլուխգործոցը համարվող «Միջազգային քրեական իրավաբանության մեջ մարդկության դեմ գործված հանցագործություններ» (Դորդրեխտ, Հոլանդիա, Բոստոն եւ Լոնդոն, 1992 թ.) գրքում պրոֆ. Բասիունին հաճախակի վկայակոչում է հայազգի անվանի պրոֆեսոր Վահագն Տատրյանի ուսումնասիրությունները հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ: Նա հենվում է առավելապես Տատրյանի իրավաբանական վերլուծությունների վրա, որոնք, որպես առանձին մենագրություն հրատարակվեցին չափազանց հեղինակավոր Յեյլ Ջորնըլ օֆ Ինտերնեշընըլ Լոու Յեյլի միջազգային իրավաբանական հանդեսի 1989 թվի ամառվա (հատոր 14, N 2) համարում: Այդ աշխատանքի մասին խոսելիս ահա թե ինչ է գրում Բասիունին իր գրքում. «Այս թեմայի շուրջ գրված մի շարք հակասական եւ վիճահարույց գրականության մեջ, ներառյալ թուրքերի կողմից գրվածները, որոնք ժխտում են եւ այլ ձեւով մեկնաբանում կատարվածը, Տատրյանի ուսումնասիրությունը ամենահամոզիչն է իրավաբանական տեսակետից եւ ամենամոտը պատմական ճշմարտությանը բոլոր այլ տեսակետներից» (էջ 169):

ԱԶԳ

միջազգային

ՄԵԾ ԲՐԻՏԱՆԻԱ

Շոտլանդիայի զարթոնքը

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, զանգվածային լրատվության միջոցներում սեպտեմբերի 11-ին շոտլանդացիների երեք քառորդը քվեարկել է Էդինբուրգում ազգային խորհրդարանի վերականգնման օգտին: 17-րդ դարում Անգլիայի կողմից բռնակցված Շոտլանդիայի խորհրդարանը գործունեությունը դադարեցրել էր 1707 թվականին, որից հետո կազմվել էր Միացյալ Թագավորություն: Ի դեպ, քվեարկությունն անցկացվեց հենց Մեծ Բրիտանիայի նոր վարչապետ Թոնի Բլերի ծրագրի համաձայն: Թեեւ Շոտլանդիայի նոր խորհրդարանը չի տնօրինում պաշտպանության, արտաքին քաղաքականության, դրամահատման եւ զանգվածային լրատվության բնագավառները, բայց շոտլանդացիներն այսուհետեւ կունենան վարչապետ եւ նախարարներ, ինչպես նաեւ ներկայացուցիչներ Եվրամիությունում ու Եվրահանձնաժողովում:

Եվրոպայի ամենաազդեցիկ անկախական կազմակերպության Շոտլանդիայի ազգայնական կուսակցության ղեկավար Ալեքս Սալմոնդը քվեարկության առթիվ այն միտքն արտահայտեց, թե Մեծ Բրիտանիան հազիվ թե կարողանա տոնել Միացյալ Թագավորության 300 ամյակը: Քանզի 10 տարի հետո այդ թագավորությունն այլեւս գոյություն չի ունենա: Չնայած քվեարկության արդյունքներին շոտլանդացիների [illegible]ակին մեկ երրորդն է պահանջում լիակատար անկախություն: Իհարկե խորհրդարանի վերականգնումը համարվում է այդ ուղղությամբ կատարված էական քայլ:

18 տարի Մեծ Բրիտանիայի պահպանողական կուսակցության վարած քաղաքականությունը լոկ ամրապնդեց շոտլանդացիների անկախության ձգտումը: Թորիների խստական քաղաքականության հետեւանքով Շոտլանդիայում փակվեցին Քլայդի շինհրապարակները, Ռավենսկրայգի պողպատաձուլարանը, բազմաթիվ մանածագործարաններ: Մարգարետ Թետչերի պաշտոնավարությունը մասնավորապես նշանավորեց «փորձնական կարգով» կալվածքի հարկի հաստատումը, որը մեծ դժգոհություն առաջացրեց երկրի հյուսիսում: Իրոք, շոտլանդացիների համար առավել հոգեհարազատ են սկանդինավյան սոցիալ-դեմոկրատիայի արժեքները. իսկ հարավցիների [illegible] այս առիթով նշում է «Էքոնոմիստ» հանդեսը: Մասնավորապես Շոտլանդիայի ազգային կուսակցության ղեկավարները պահպանողականների կեցվածքը համարում էին «գաղութատիրական դիրքորոշում»: Լոնդոնից մինչեւ Էդինբուրգ պահպանողականների դեմ ընդվզումը շատ ուժեղ էր եւ պատահական չէ, որ այս տարվա մայիսին լեյբորիստների կառավարության ստեղծումից հետո բազմաթիվ շոտլանդացիներ կարեւոր պաշտոններ ստացան:

Շոտլանդացիների ազգայնական զգացումներն արտահայտվում են ամեն առիթով: Շոտլանդիայի ֆուտբոլի կամ ռեգբիի հավաքականների մասնակցությամբ անցկացվող միջազգային մրցախաղերի ժամանակ ներկայումս կատարվում է ոչ թե Մեծ Բրիտանիայի, այլ Շոտլանդիայի օրհներգը: Կելտական ծագում ունեցող շոտլանդացիների ինքնության ընկալումն եւս փոխվել է: «Այսօր շոտլանդացիների 90 տոկոսը իրեն համարում է առաջին հերթին շոտլանդացի եւ ապա միայն Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացի», պարզաբանում է Էդինբուրգի համալսարանի քաղաքագիտության դոկտոր Ալիս Բրաունը:

Երջանիկ պատահականությամբ սեպտեմբերի 11-ը համընկավ Սթիրլինգ Բրիջի ճակատամարտի 700-ամյակին, երբ «Շոտլանդիայի ազատագրիչ» Ուիլյամ Ուոլիսը ջախջախեց անգլիական զորքերին: Թեեւ շոտլանդացիների գլխավոր ազգային հերոսի մասին շատ բան հայտնի չէ, բայց նրա անունով է կոչվում անցյալ դարում կառուցված մի աշտարակ, ուր բազմաթիվ զբոսաշրջիկներ են այցելում: Այս տարվա օգոստոսի 23-ին հերոսի մահվան տարելիցը շոտլանդացիները նշեցին մեծ հանդիսավորությամբ: Լանարկ քաղաքի փողոցներում միջնադարյան զենք ու զրահով ասպետներ էին երթում, իսկ երեխաները իրենց դեմքերը ներկել էին ազգային դրոշի գույներով: «Վեր կաց եւ կրկին ազգ դարձիր» սա էր օրվա կարգախոսը: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ ի տարբերություն մյուս ազգայնականների, Շոտլանդիայի լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավարները պահանջում են ոչ թե լիակատար անկախություն, այլ դաշնապետություն աստիճանաբար ընդլայնվող իրավասություններով:

Բրիտանացի լեյբորիստները հույս ունեն, թե նոր խորհրդարանի ստեղծումը կսահմանափակի շոտլանդացի անկախականների ձգտումները: Բայց իրականում շոտլանդացի ազգայնականների գլխավոր խաղաքարտը ֆինանսական բանավեճն է: Մեծ Բրիտանիայի կառավարությունը պնդում է, թե մեծ ծախսեր են կատարվում Շոտլանդիայում, մինչդեռ Շոտլանդիայի ազգայնական կուսակցության անդամ տնտեսագետ Էնդրյու Ուիլսոնը պնդում է, թե 1979 թ. ի վեր շոտլանդացիները 45 մլրդ դոլար են մուծել Մեծ Բրիտանիայի գանձարան: Այս գումարը ներառում է Հյուսիսային ծովում նավթահանույթից ստացված եկամուտները, որի վերահսկողությունը [illegible] պահանջում են անկախականները: «Նավթի ու գազի շնորհիվ անկախ Շոտլանդիան կարող է դառնալ աշխարհի 8-րդ հարուստ պետությունը», պնդում է Ուիլսոնը:

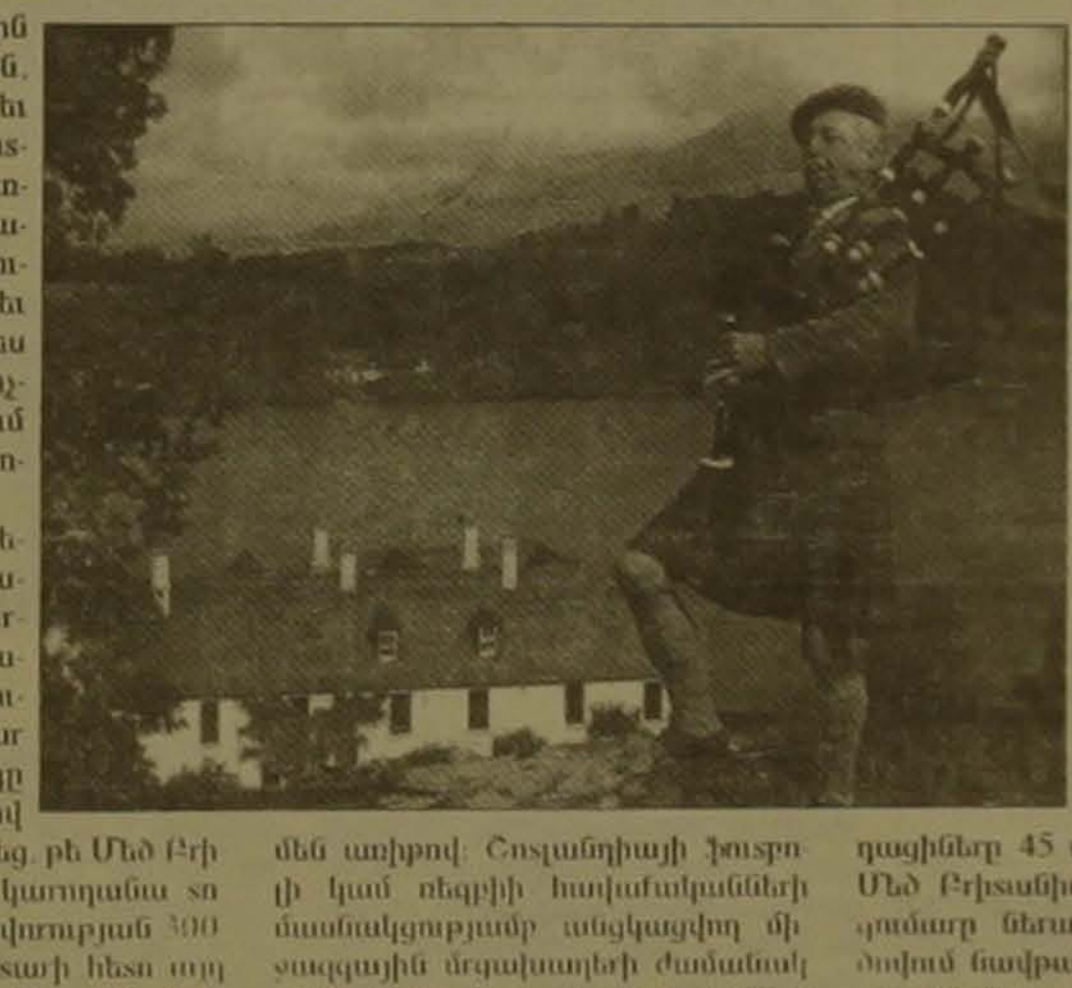

Շոտլանդացիներից շատերը երազում են 1905 թ. Շվեդիայից անկախացած եւ նույնպես նավթ արդյունահանող հարուստ Նորվեգիային ընդօրինակելու մասին: Ստրասքլայդի համալսարանի տնտեսագիտության դոկտոր Դեյվիդ Սիմփսոնը նշում է նաեւ 1949 թ. Մեծ Բրիտանիայից անկախացած Իռլանդիայի Հանրապետության օրինակը, որի բնակիչների կենսամակարդակն այսօր նույնիսկ գերազանցում է բրիտանացիների կենսամակարդակին: Ի դեպ, սեպտեմբերի 18-ին Ուելսում կայացած հանրաքվեի արդյունքների հիման վրա խորհրդարան կստեղծվի Մեծ Բրիտանիայի նաեւ այդ մասում:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՐԻԿՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Տրապիզոնում կրոնական մոլեռանդների ցույց Հունաց պատրիարքի դեմ

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունական «Էլեֆթերոս Վենիզելոս» նավի վրա Հունաց պատրիարք Բարդուղիմեոս սրբազանի մասնակցությամբ ընթացող «Փրկենք Սեւ ծովը» թեմայով գիտաժողովի աշխատանքները խափանվել են Տրապիզոնում կայացած ցուցարարների ընդվզումների պատճառով: Ցուցարարները կրոնական մոլեռանդներ են, որոնք փողոց են դուրս եկել մի շարք նախահարձակ կարգախոսներով, մասնավորապես՝ «Տրապիզոնը քահանայի գերեզմանը կդառնա», «Նույնիսկ եթե մեր արյունը հոսի, իսլամը կհաղթանակի», «Սեւ ծովը թուրքական է եւ թուրքական էլ կմնա» եւ այլն: Նրանք քարկոծել են գիտաժողովին մասնակցելու համար Աթենքից Տրապիզոն ժամանած գիտաշխատողների ավտոբուսը:

Ռուսները ամերիկացիներին առաջարկում են միասին վերահսկել Իրանում կառուցվող ատոմակայանը

ՄՈՍԿՎԱ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանը սեպտեմբերի 20-ին ԱՄՆ-ին առաջարկել է համատեղ վերահսկել Իրանում Մոսկվայի օգնությամբ կառուցվող ատոմակայանը, որպեսզի վերանան այն կասկածները, թե Իրանը կարող է միջուկային զենք ստեղծել: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, Ռուսաստանի ատոմային էներգիայի նախարար Վիկտոր Միխայլովն այդ առաջարկն արել է ԱՄՆ էներգետիկայի նախարար Ֆրեդերիկո Պինյայի հետ հանդիպման ժամանակ: Ամերիկյան կողմն, ըստ Միխայլովի, համաձայնել է քննարկել առաջարկը:

Սենատոր Հելմսը մտահոգված է ՆԱՏՕ-ի ընդլայնմամբ

19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA: Կոնգրեսում արտաքին գործերի Սենատի կոմիտեի նախագահ Հելմսը նախանձախնդրորեն է աջակցում ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման գաղափարին: Պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթին ուղղված նամակում սենատոր Հելմսը վարչակազմին կոչ է անում հայտնել դաշինքի ընդլայնման ծրագրի ռազմական պատճառը եւ պարզաբանել նոր դաշնակիցների համապատասխան վճարումները: Սենատորը ՆԱՏՕ-ին նաեւ կոչ է անում սահմանափակել Ռուսաստանի դերը որոշումներ ընդունելիս: Հելմսը Օլբրայթին հրավիրեց ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման հարցով բանաձեւի հաստատմանը նվիրված հոկտեմբերի 7-ին տեղի ունենալիք լսումներին: Պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչն ասաց, թե վարչակազմը պատրաստ է քննարկել սենատորի արտահայտած մտահոգությունը:

Ռումինիան, Ուկրաինան ու Լեհաստանը սերտացնում են համագործակցությունը

19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՌՖԱ: Ռումինիայի նախագահ Կոնստանտինեսկուն Լեհաստանի եւ Ուկրաինայի նախագահներին Բուխարեստ հրավիրեց՝ աշխատանքային հանդիպում անցկացնելու: Հանդիպման օրակարգում երեք երկրների միջեւ համագործակցության հարցերն են: Ռումինիայի նախագահն ընդգծեց, որ հանդիպումը պետք է համապատասխանի Արեւելյան Եվրոպայի տվյալ տարածաշրջանում այդ 3 երկրների աճող դերին՝ անվտանգության ու եվրոպական կայունության բնագավառներում: Բացի այդ, նշվում է Բալթիկ ծովից մինչեւ Սեւ ծով ընկած երկրների կապերի զարգացումը:

Քաղցկեղից խուսափելու համար անգլիացիներին խորհուրդ են տալիս միս չօգտագործել

Մեծ Բրիտանիայի կառավարությունը պատրաստում է բնակչությանն ուղղված աննախադեպ դիմում, որով կոչ է անում քաղցկեղով չհիվանդանալու համար կրճատել մսի օգտագործումը: Շատերին զարմացնում է այն փաստը, որ նման կոչով հանդես է գալիս Անգլիան, որը վերջին տարիներին աշխարհում հայտնի է դարձել «կովերի կատաղության» հիվանդությամբ, տավարի մսի հանդեպ կասկածամիտ դարձնելով ոչ միայն արտասահմանցիներին, այլեւ անգլիացի սպառողների զգալի մասին: Սա նշանակո՞ւմ է արդյոք, թե անգլիացիներին հաջողվել է մսակերության վնասակարության աներքելի ապացույցներ հավաքել: Իհարկե, ոչ: Բայց կան «անուղղակի հանգամանքներ», որոնք լուրջ խորհրդածության տեղիք են տալիս, գրում է «Կոմսոմոլսկայա պրավդան»: Օրինակ, պարզվել է, որ ստամոքսի քաղցկեղից տառապում են մեծ մասամբ ավագ սերնդի ներկայացուցիչները, որոնք բանջարեղենի, ձկան, հավի մսի եւ այլ սակավայուղ մթերքների փոխարեն ավանդաբար նախընտրել են յուղոտ միսն ու կարտոֆիլը: Ամեն տարի ստամոքսի քաղցկեղով հիվանդանում է 11,5 հազար անգլիացի: Նրանց երկու երրորդը մահանում է: Պարզվել է նաեւ, որ սառնարանների առկայության պայմաններում նկատելիորեն նվազել է քաղցկեղի այդ տեսակի տարածումը, քանի որ վերացել է տեւականորեն պահպանվող, այսինքն պահածոյացվող, աղը դրվող եւ ապխտվող մթերքների պատրաստման անհրաժեշտությունը: Իսկ դրանք քաղցկեղի վտանգավոր հարուցիչներ են:

ԱՄՆ. Տնտեսական աշխուժությունը հանդարտվելու միտում ցույց չի տալիս

1990-ից սկսած ամերիկյան տնտեսությունը ստեղծել է 12,1 մլն աշխատատեղ, գործազրկության մակարդակը նվազել է մինչեւ 4,8 տոկոս, սղաճը կիսով չափ նվազել է եւ այժմ 2,5 տոկոս է, ինչպես նաեւ առկա է արտահանման ծավալների 60 տոկոսի աճ: Այս տարի տնտեսական աշխուժությունը թեւակոխել է 7-րդ տարին եւ հանդարտվելու որեւէ միտում ցույց չի տալիս:

Այս նշանակալի տնտեսական «սխրագործությունը» տեղի է ունեցել այն ժամանակ, երբ արդյունաբերական այլ տնտեսություններ դժվարությամբ են ճանապարհ հարթում: 1990-ից ի վեր Եվրամիությունում եւ Ճապոնիայում ընդհանուր զբաղվածությունը նվազել է 1 մլն աշխատատեղով, իսկ գործազրկության մակարդակը եւ բյուջեի դեֆիցիտն արագորեն աճում են: Ինչպես նաեւ՝ արտահանման աճը խիստ ետ է մնում ԱՄՆ-ի համապատասխան ցուցանիշից: Եվ զարմանալի չէ, որ տարբեր ազգեր փորձում են ըմբռնել տնտեսական քաղաքականության ամերիկյան օրինակը՝ փորձելով կիրառել առանց էական փոփոխությունների:

Ամերիկայի տնտեսության վերջին տարիների հաջողության պատճառները բազմաթիվ են: Սակայն մեկ կարեւոր պատճառ է եղել. ուժեղ մակրոտնտեսական քաղաքականությունը, որը ուժեղ հիմք է ստեղծել տնտեսական աճի համար: Բյուջեի դեֆիցիտն այս տարի ՀՆԱ-ի 4,7 տոկոսից կրճատելով նվազ քան 1 տոկոսի, հարգելով Դաշնային պահուստային դրամատան անկախությունը եւ ջանալով ուժեղ արժույթ ստեղծել՝ ուժեղ հիմքերի վրա, նախագահ Քլինթոնի տնտեսական քաղաքականությունը կերտողները էժան կապիտալի, խոշոր ներդրումների եւ արագ ընդարձակման միջավայր ստեղծեցին: Բյուջեի դեֆիցիտի նվազման պատճառով ամերիկացիների խնայողություններից ավելի քան կես տրիլիոն դոլար ներդրվեցին ԱՄՆ-ի տնտեսությունն ավելի արդյունավետ դարձնելու համար՝ կառավարական պարտամուրհակների վրա ծախսելու փոխարեն: Թեեւ ուժեղ դրամական եւ բյուջետային քաղաքականություններն ինքնաբերաբար չեն կարող նոր աշխատատեղեր ստեղծել կամ բարձրացնել կենսամակարդակը: Վերջին հաշվով, բարգավաճումը կախված է տվյալ ազգի քաղաքացիների ունակությունից արտադրելու այնպիսի ապրանքներ, որոնք աշխարհում կգնահատվեն: Իր նշմարելի ճկունության շնորհիվ ԱՄՆ-ը [illegible] էր հարմարվելու ժամանակաշրջանի երկու մեծագույն միտումներին՝ ինֆորմացիոն տնտեսության աճին եւ համաշխարհային էկոնոմիկայում սերտաճման կարեւորագույն ըմբռնմանը, այսպիսով բացառիկ դառնալով:

Այժմ Ամերիկան հետարդյունաբերական ժամանակաշրջանում է: Օր օրի ավելի շատ ամերիկացիներ են աշխատում համակարգիչների վրա, քան Ձեներալ Էլեկտրիկի տիպի ընկերությունների հոսքագծերին, այսպիսով իրենց եկամուտների մեծ մասը վաստակելով ցանցային հեռուստատեսություններում եւ ֆինանսական ծառայություններում աշխատելիս: Այժմ ամերիկյան ընկերությունները համաշխարհային առաջատարներ են հետարդյունաբերական տնտեսության գրեթե բոլոր հատվածներում. Դիսնեյը՝ զվարճալիքների, Մակդոնալդսը՝ արագ սննդի, Մայկրոսոֆտը՝ ծրագրային ապահովման, կամ էլ Ֆեդերալ Էքսպրեսը՝ ծանրոցների փոխադրման բիզնեսներում: Մարդկության պատմության մեջ առաջին անգամ իսկապես գլոբալ էկոնոմիկա է զարգանում: Ամերիկյան ընկերությունները ավելի շատ ներդրումներ են կատարում արտասահմանում, քան որեւէ այլ մեկը: ԱՄՆ-ը գլոբալ էկոնոմիկայի մեջտեղում է՝ որպես Եվրախորհրդի, Լատինական Ամերիկայի եւ Ասիայի երկրների կարեւորագույն առեւտրական գործընկեր:

Սրանք բոլորը լավ նորություններ են Ամերիկայի համար: Սակայն երկու խոշոր խնդիր կա ԱՄՆ-ի առջեւ ծառացած: Առաջինը՝ ԱՄՆ-ը պետք է ջանա պահպանել իր բարգավաճումն այնպես, որ բոլոր ամերիկացիները կարողանան շահել երկրի տնտեսական աճից: Շատ ամերիկացի երեխաներ դեռեւս աղքատության մեջ են, միջին դասի շատ ընտանիքներ անհանգստացած են իրենց տնտեսական պաշտպանվածությունից: Սա թե ինչու է Քլինթոնը կարեւոր գործոն համարում կրթության տեւողության աճը: Կրթություն ստանալու հնարավորությունների մեծացումը մի քաղաքականություն է, որն ապահովում է տնտեսական աճ աշխատողներին ավելի արտադրողական դարձնելով եւ նվազեցնելով անհավասարությունը:

Երկրորդ, Միացյալ Նահանգները պետք է առաջնորդի համաշխարհային տնտեսությունը: Որպես աշխարհի ռազմական եւ տնտեսական միակ գերտերություն, ազգերի շարքում ամերիկացիները ունեն գլոբալ էկոնոմիկան առաջնորդելու իրավունքը: Ամերիկայի ուղղակի առաջնորդությունը կարեւորվում է հատկապես կոռուպցիայի, միջազգային բանկային ճգնաժամերի եւ այլ համաշխարհային խնդիրների լուծման գործում:

Կոմունիզմն այլեւս ԱՄՆ-ի թշնամին չէ: Ինչպես նախագահ Քլինթոնն է ասում, «մեր ժամանակի թշնամին անգործությունն է»: Հնարավորություն է ստեղծվում Ամերիկայի առաջնորդությամբ ձեւավորելու 21-րդ դարի համաշխարհային տնտեսության հիմքերը:

«ՆՅՈՒԶՈՒԻՔ»

ԱԶԳ

Մշակույթ

Մեկ դար առաջ, Աստծո կողմից էլ մոռացված Բալկանյան փոքրիկ կիսակայարան Ստալջայի երկաթգծի մոտ կանգնած քսաներկուամյա Պեյո Յավորովն իր աչքերով տեսավ թուրք յաթաղանից փախած եւ մուրացիկ դարձած հայ ժողովրդի դարեր ի վեր չդադարող ցեղասպանության հերթական զոհերին: Սեւ ծովի ափին գտնվող Պոմորիե ավանում առաջին անգամ հնչել են «Արմենցի» («Հայեր») բանաստեղծության տխուր հնչյունները, որն անմիջական արձագանքն էր 1895–96 թվականների Աբդուլ Համիդի կազմակերպած հայկական առաջին ցեղասպանության: Իսկ այդ նույն ժամանակ, նաեւ ավելի վաղ կամ ավելի ուշ, 1915-ի ջարդերի ծանր օրերին, շատ ու շատ եվրոպական գրողներ, լրագրողներ, պատմաբաններ եւ հնագետներ չափչփել են իրենց էկզոտիկայով այնքան գրավիչ Անատոլիայի բլուրներն ու Միջագետքի անապատները՝ օրրանը հին քաղաքակրթությունների, որոնց մեջ պակաս ներդրում չունի նաեւ հայ ժողովուրդը, սակայն լռել են... Իսկ ո՞վ էր նա այդ ժամանակ. դեռեւս անհայտ բուլղար բանաստեղծ, դատապարտված զենքի ու գրչի միջեւ կնքված մի «դավադրության», մշտնջենական մի տառապյալ: Սակայն լարի նման զգայուն, հիվանդագին կերպով արդարամիտ, որ բուռն արձագանքում էր ամեն մի բռնության: Նրա միայն տեսքն է հեզ, փափկասիրտ, մինչդեռ իրականում կրակոտ է, ըմբոստ, ի ծնե արդարամիտ մարտիկ: Յավորովի նման բարդ, բարոյական վեհ խառնվածքի տեր մարդը չէր կարող հիվանդագին չտանել ծանր անցյալի բեռը: Ամեն մի անարդարություն խարանելու ձգտումը, այդ թվում եւ հայերինը, այրում, ցավ ու տառապանք էր պատճառում նրան: Վիշտը՝ բուլղարական լինի, բալկանյան, ռուսական, թե՛ հայկական, միեւնույնն է: Դա քաոսի լաբիրինթոսն է, որի մեջ պոետը մարտնչում է, հաճախ կարող է կորցնել նաեւ իրեն: Սակայն Յավորովի ոգին միշտ ուժ է հավաքել, հավատ է ներշնչել դեպի բարին, որից ծնվել են բուլղարական գրականության գլուխգործոցները՝ «Ավետում»-ը, «Աղոթք»-ը, «Մի զույգ գեղեցիկ աչքեր»-ը, «Անցնում է գիշեր»-ը, «Կսակ»-ը: Եվ, այնուամենայնիվ, մեզ՝ հայերիս համար Յավորովը մնում է որպես «Արմենցի» բանաստեղծության հեղինակ, որը մեծ հռչակ բերեց տաղանդաշատ հեղինակին, իսկ համաշխարհային եւ բուլղար գրականության միտքը նա գնահատեց ինչպես հեղինակի, այնպես էլ բուլղար դասական պոեզիայի նվաճումներից մեկը: Յավորովի այս սքանչելի էլեգիան իր վրա է բեւեռել մեր ժողովրդի ուշադրությունը:

Տարագիրներ են նրանք, նրանք բեկոր են չնչին՝
Ոսոխներից հալածված խաչակրոն մի ազգի.

Անձեռակերտ կամուրջ բուլղար եւ հայ ժողովուրդների միջեւ

Պեյո Յավորովի «Արմենցի»-ից մինչեւ Ցվետանա Պասկալեւայի «Իմ թանկագին ողջեր եւ մեռածներ»

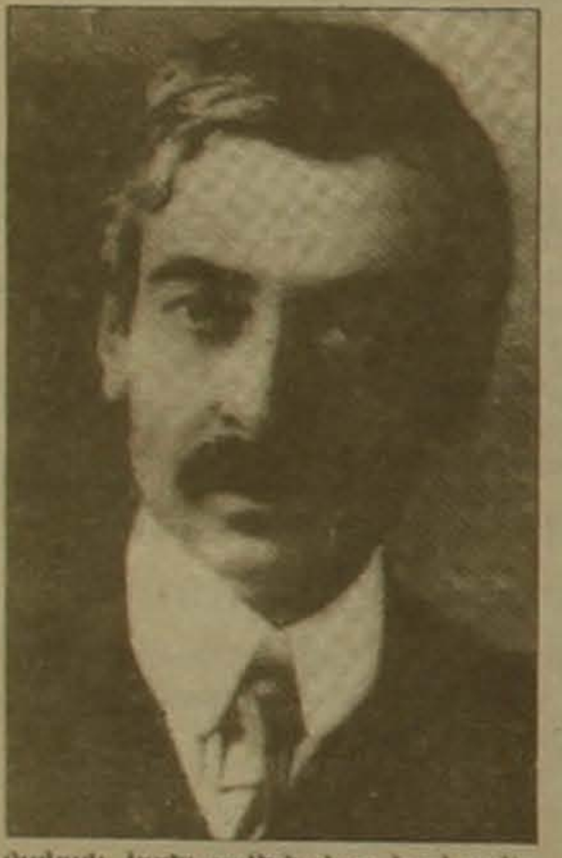

Եվ զավակներն են զրկված հայրենիք իրենց հին.
Ու ողջակեզ է դարձել անօրինակ սխրանքի:
Նրանք վտիտ, դալկահար, հեռու իրենց աշխարհից,
Օտար խուղի հարկի տակ խմում ու երգ են ասում,
Կծկվում են, կարկամում նրանց սրտերը ցավից,
Եվ նրանց երգը աղի արցունքի պես է հոսում:

Հայերեն մեկ տասնյակից ավելի թարգմանությունների արժանացած «Արմենցի» բանաստեղծությամբ Յավորովը կառուցում է անձեռակերտ մի կամուրջ երկու՝ վաղուց անտի ճակատագրով կապված ժողովուրդների միջեւ, ցավո՜ք ողբերգական ճակատագրով: Թե՛ հայերը եւ թե՛ բուլղարները ոչ մի ժամանակ ձեռք չեն բարձրացրել ուրիշ ժողովուրդների կյանքի վրա, ուրիշի օջախի եւ պատվի վրա: Բայց ենթարկվել են բարբարոսական կեղեքումների:

Ե՛վ Բուլղարիայում, ե՛ւ Հայաստանում գոյություն ունեն Յավորովի արձաններ՝ կանգնեցված միշտ նույն «երախտապարտ հայերի կողմից»: Առաջինը կանգնեցվել է Պոմորիեում, որտեղ առաջին անգամ հնչել են բանաստեղծության տողերը:

Երեք տասնամյակ առաջ երախտագետ եւ ազատատենչ հայ ժողովուրդն իր ոստանի Արզումանյան փողոցում գտնվող լավագույն դպրոցներից մեկը՝ 131-րդը կոչեց Յավորովի անունով, կրթարանի մուտքի մոտ կանգնեցնելով նրա գրանիտե կիսանդրին: Յավորովի կրթօջախի առաջադեմ աշակերտները բանաստեղծի անվան կրթաթոշակ են ստանում, տասնյակ հայ պատանիներ այցելել են մեծ գրողի ծննդավայրը: Երեւանյան 131-րդը դարձել է հայ-բուլղարական կապերի յուրօրինակ կենտրոն: Յուրաքանչյուր բուլղարացի ոտք դնելով Հայաստան, առաջինն այս կրթարանն է այցելում, գրառումներ անում «Տպավորությունների գրքում»: Դպրոցի ամեն մի սան բուլղարերեն եւ հայերեն անգիր գիտի «Հայեր»-ը: Քանաքեռից այստեղ է տեղափոխվել «Հայ-բուլղարական կապերի» թանգարանը: Վարժարան են այցելել Վեհափառ Հայրապետ Վազգեն Առաջինը՝ բուլղարական օրթոդոքս եկեղեցու պետ Տեր Մաքսիմ պատրիարքի հետ եւ լուսանկարվել Յավորովի արձանի մոտ: Մեր երկու ժողովուրդների հիանալի դուստր Ցվետանա Պասկալեւան կրթօջախի անմոռանալի հյուրն է: Իրեն նվիրված վահանակում պատկերված են հանդիպումները դպրոցի աշակերտների հետ եւ... ղարաբաղյան ազատամարտի պատկերներ: Ցվետանայի ժամանակագրությունն սկսվում է Ղարաբաղից, իսկ նկարահանած «Իմ թանկագին ողջեր եւ մեռածներ» կինոնկարի հերոսն արցախցին է՝ ամենափոքր երեխայից՝ ծերունին: Ինչպիսի՜ պատմական զուգադիպություն, ճակատագրի շարունակություն... Մեկ դար առաջ հանճարեղ Յավորովը հայոց վիշտն ու տառապանքը աշխարհին հայտնեց: Մեկ դար հետո հանրաճանաչ կինովավերագրող Ցվետանան իր «հարազատ» հեռուստախցիկով հայտնվեց Շուշիում եւ Գետաշենում: Ցվետանան ուզում է Ղարաբաղի պատերազմի մասին իր բոլոր գրառումները հրատարակել գրքով, որտեղ մեր ազգի հոգեբանական դիմանկարը կառուցվում է արցախյան հերոսների միջոցով եւ բարոյական ակնառու դասեր են հաջորդ սերունդների համար:

Իսկ մենք՝ հայերս, «Արմենցի»-ն եւ «Իմ թանկագին ողջեր եւ մեռածներ»-ը համարում ենք մեր ազգի տառապանքի ու հաղթանակի հիմնը, նրա բանաստեղծական եւ ժապավենային համայնապատկերը:

ԼԵՎՈՆ ԿԱՆՑՅԱՆ

Աղելինա Հարությունյան. «Հանդիսականը սիրում էր ինձ, եւ ես երջանիկ էի»

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ես երջանիկ եմ, որ կարողացել եմ ուրախություն պարգեւել մարդկանց: Հանդիսականը սիրում էր ինձ, եւ ես հպարտանում էի»: Իր ընկերներին, բարեկամներին, երկրպագուներին մի անգամ այսպիսի խոսքերով է դիմել ավաղ, այժմ արդեն հանգուցյալ պարուհին ու դերասանուհին Աղելինա Հարությունյանը, որն իր մահկանացուն կնքեց Երեւանում, 60 տարեկան հասակում:

Այն ամենը, որ կոչվում է արվեստ եւ որը նա անմնացորդ նվիրել է հանդիսականին, կապված է իր ծննդավայր Երեւանի հետ: Այստեղ է նա ավարտել պարարվեստի ուսումնարանը, դարձել պարուհի, այստեղ է նա սկսել գեղարվեստական մարմնամարզության առաջին վարժանքները, որոնք հետագայում առաջին մրցանակ են բերել Կաունասում անցկացված համամիութենական պատանեկան խաղերում:

Նշանավոր պարուսույց Իլյա Արբատովի ղեկավարությամբ, որը վիթխարի վաստակ ունի հայկական պարարվեստի վերելքում, Աղելինա Հարությունյանը աշխատել է Հայաստանի պետական էստրադային նվագախմբում Արտեմի Այվազյանի, այնուհետեւ Կոնստանտին Օրբելյանի ղեկավարությամբ, ապա Երեւանի օպերային թատրոնի բալետի խմբում: Հայկական պարի հմայքը նա տարել է Չեխոսլովակիա, Գերմանիա եւ այլ երկրներ:

Արտիստուհին հրաժեշտ տվեց կյանքին, բայց նրա պարը երկար ժամանակ կմնա մեծ ու կրտսեր հանդիսատեսի հոգում ու սրտում:

ԳՐԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ

Հայ բանաստեղծները՝ սերբերեն

Սերբական Վալեւո քաղաքի «Ինտելեկտա» հրատարակչությունը թարգմանաբար լույս է ընծայել հայ ժամանակակից պոեզիայի ընտիր մի ժողովածու «Քարի լույսը» վերնագրով: Ժողովածուում տեղ են գտել մոտ երեք տասնյակ հեղինակների, այդ թվում Ե. Չարենցի, Ավ. Իսահակյանի, Ն. Զարյանի, Գ. Սարյանի, Ա. Գրաշու, Հ. Շիրազի, Հ. Սահյանի, Մ. Մարգարյանի, Ս. Կապուտիկյանի, Գ. Էմինի, Վ. Դավթյանի, Պ. Սեւակի, Վ. Կարենցի, Հ. Գրիգորյանի, Յու. Սահակյանի, Ռ. Դավոյանի բանաստեղծություններից:

Ընտրությունը կատարել եւ սերբերեն է թարգմանել բանաստեղծուհի Օլիվերա Չիյաշկին, որն ավելի քան մեկուկես տասնամյակ առաջ այցելել է Երեւան, հյուրընկալվել նաեւ Հայաստանի գրողների միությունում: Ներկա ժողովածուն նրա ավելի քան տասը տարիների աշխատանքի արդյունքն է:

Գրքի առաջաբանում, որը գրել է բանաստեղծ, հրապարակախոս, թարգմանիչ Բաբկեն Սիմոնյանը, համառոտ ներկայացված է հայ գրականության զարգացման ընթացքը: Կարդալով առաջաբանը, սերբ ընթերցողը հստակ պատկերացում կունենա, թե ինչ մեծ դեր են խաղացել հայ գրականության ու պատմության զարգացման գործում Մեսրոպ Մաշտոցը, Մովսես Խորենացին, Փավստոս Բուզանդը, Ագաթանգեղոսը, Եղիշեն, Ղազար Փարպեցին եւ մյուս մեծ մտածողները:

Սերբ բանաստեղծուհի Օլիվերա Չիյաշկիի կատարած աշխատանքը մեր գրականության հանդեպ ունեցած ջերմ վերաբերմունքն ու համակրանքը արժանի են գովասանքի: Այսպիսով հայ-սերբական գրական եւ մշակութային առնչությունների պատմության էջերում արձանագրվեց մեր բարեկամությունը հաստատող գրական եւս մի վավերագիր:

Բ. ՎԱՆՈՒՆՑ

ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

Շուշիկ Տասնապետյանի նոր գրքի քննարկումը

Սփյուռքահայ բանաստեղծուհի Շուշիկ Տասնապետյանի «Միստիկ» ժողովածուն գրվել է օտար ափերում, սակայն նրանում ամփոփված ստեղծագործություններում զգացվում է հայրենի երկրի տրոփյունը: «Միստիկը» հեղինակի երրորդ գիրքն է, որ հրատարակվել է վերջին տասը տարվա ընթացքում: Բեյրութում հրատարակված այս գրքում տեղ են գտել հեղինակի 55 բանաստեղծությունները, որոնք նա գրել է վերջին մեկ տարվա ընթացքում: Հեղինակի միստիկ զգացումների աշխարհը սկսվում է ազգայինից, հայրենի շնչով է բուրում յուրաքանչյուր բանաստեղծություն: Որն ազատ է զերծ պայմանականությունից: Հեղինակը ծնվել է Լիբանանում 1955 թվականին: Նախնական կրթությունը ստացել է Բեյրութում եւ ապա ուսումը շարունակել Փարիզի Սորբոնի եւ Երեւանի պետական համալսարաններում: Հիշյալ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում նրան գիտական կոչումներ են շնորհվել: Հինգ տարի անընդմեջ (1988–1993) ապրել եւ ստեղծագործել է մայր հայրենիքում՝ Հայաստանում: 1991 թվականից Հայաստանի գրողների միության անդամ է: Հայրենիքի հետ կապը երբեք չի խզվել: Հաճախակի այցելում է Հայաստան եւ նրա ստեղծագործական ներշնչանքի ակունքը երբեք չի ցամաքում: Գրականագիտական եւ բանաստեղծական բազմաթիվ գրքերի հեղինակ է: Զապել Եսայանին նվիրված գրականագիտական աշխատությունը, որը լույս է տեսել Լիբանանում 1988 թվականին, գրված է ֆրանսերեն: Շուշիկ Տասնապետյանը եւս մեկ գրականագիտական աշխատության հեղինակ է՝ «Յակոբ Օշականի վէպը», որ լույս է ընծայվել 1994 թվականին, Բեյրութում: Շուշիկ Տասնապետյանն ընթերցողին ներկայացել է նաեւ արձակով: Հեղինակի արձակ էջերն ամփոփված են «Մանկութիւն» ժողովածուում, որը լույս է տեսել 1996 թվականին Լիբանանում: Սակայն նրա տարերքը բանաստեղծությունն է: Լույս է ընծայել բանաստեղծությունների չորս ժողովածու, որոնցից վերջինի՝ «Միստիկ» գրքի քննարկումը տեղի ունեցավ Հայաստանի գրողների տանը: Նոր ժողովածուի լույսընծայման առթիվ հեղինակին ջերմորեն շնորհավորեցին Հայաստանի գրողների միության քարտուղար Արգար Աֆինյանը, բանաստեղծ Գեւորգ Էմինը, Երեւանի Խաչատուր Աբովյանի անվան մանկավարժական ինստիտուտի դասախոս, բանասիրական գիտությունների թեկնածու Սուրեն Դանիելյանը, Երեւանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի դեկան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գառնիկ Անանյանը, բանաստեղծուհի Մարինե Պետրոսյանը...

Նրանք նշեցին, որ Շուշիկ Տասնապետյանը, հավատարիմ մնալով արեւմտահայ բանաստեղծության ավանդույթներին, ստեղծել է պոեզիայի իր աշխարհը: Նշվեց նաեւ, որ «Միստիկ» բանաստեղծությունների ժողովածուն առաջընթաց քայլ է հեղինակի ստեղծագործական ճանապարհին: Իր ստեղծագործության հանդեպ ցուցաբերված հոգատարության եւ ուշադրության համար շնորհակալական խոսք ասաց Շուշիկ Տասնապետյանը: Միեւնույն ժամանակ նա ընթերցեց «Միստիկ» ժողովածուում ամփոփված մի շարք բանաստեղծություններ:

Հ. Մ.

Հայ երաժշտության համերգ Փարիզում

ՓԱՐԻԶ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի Հանրապետության ազգային տոնին էր նվիրված Փարիզի երաժշտական բարձրագույն դպրոցի դաշնակահար Ալֆրեդ Կորտոյի անվան համերգասրահում տեղի ունեցած կամերային երաժշտության համերգը: Դա կազմակերպել էր Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպանությունը՝ դարիս մեծանուն երաժիշտներ Մստիսլավ Ռոստրոպովիչի ու Շառլ Ազնավուրի հովանավորությամբ:

Լոս Անջելեսում ստեղծվեց կրթական նոր հանձնաժողով

Լոս Անջելեսի Միացյալ դպրոցական խորհուրդը օրերս վավերացրել է հայ կրթական հանձնաժողովի ստեղծման առաջարկը՝ ներկայացված խորհրդի անդամ Ջեֆ Հորբնի կողմից: Սույն հանձնաժողովի պարտականությունը պիտի լինի զբաղվել շրջանի հանրային վարժարանները հաճախող ավելի քան 15 հազար աշակերտների հարցերով:

«ԵՐԵՎԱՆ»

ԱԶԳ

մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Երեք խոշոր միջազգային մրցումներ Երեւանում

Կրկին շախմատային մեծ տոն է Երեւանում։ Մեզանում կանցկացվեն երեք խոշոր միջազգային մրցումներ։ Դրանցից առաջինն արդեն մեկնարկած աշխարհի մինչեւ 16 եւ 18 տարեկան պատանիների ու աղջիկների առաջնություններն են, որոնք կավարտվեն հոկտեմբերի 2-ին։ Ամսի 26-28-ը տեղի կունենան եվրոպական երկրների չեմպիոն ակումբների գավաթի խաղարկության նախնական փուլի հանդիպումները։ Մասնակից ութ թիմերը օլիմպիական մրցակարգով կվիճարկեն եզրափակիչի միակ ուղեգիրը։ Այնուհետեւ «Հայաստանյան շախմատային աշուն» փառատոնի ծրագրով կանցկացվի բաց մրցաշար, որտեղ հանդես կգան տարբեր երկրների շախմատիստներ։

Կիրակի օրը լեփ-լեցուն էր մայրաքաղաքի «Մոսկվա» կինոթատրոնի դահլիճը։ Այստեղ հանդիսավոր պայմաններում տեղի ունեցավ մինչեւ 16 եւ 18 տարեկան շախմատիստների առաջնությունների բացումը։ Մրցումները բավականին ներկայացուցչական են։ Բավական է ասել, որ դրանց մասնակցում են շուրջ 70 երկրների 246 շախմատիստ-շախմատիստուհիներ։ Առավել մեծաթիվ է մինչեւ 16 տարեկան պատանիների մրցաշարը. այստեղ հանդես կգան 76 շախմատիստներ։

Մասնակիցներին եւ հյուրերին ողջունեցին Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի նախագահ, Շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի (ՖԻԴԵ) փոխնախագահ, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Վանիկ Զաքարյանը, մրցումների հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ, Երեւանի քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանը, աշխարհի հնգակի չեմպիոնուհի Նոնա Գափրինդաշվիլին։ Իսկ հարավսլավացի ճանաչված լրագրող, միջազգային մրցավար Դիմիտրի Բելիցան բեմ բարձրացավ ձեռքերում երկու գեղեցիկ արձանիկներ։ Ռուսերեն, իսկ ապա անգլերեն դիմելով ներկաներին նա ասաց, որ շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադան գերազանց կազմակերպելու եւ անցկացնելու համար Շախմատային գրողների համաշխարհային ասոցիացիան (նախագահ Անատոլի Կարպով) օլիմպիադաների պատմության մեջ առաջին անգամ Վանիկ Զաքարյանին եւ Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի պատասխանատու քարտուղար, ՖԻԴԵ-ի եւրոպական 5-րդ փնջի նախագահ Գագիկ Հովհաննիսյանին պարգեւատրում է «Միջազգային կազմակերպիչ» տիտղոսով եւ «Օսկար» մրցանակներով։ Իսկ ինքը՝ միջազգային կազմակերպության գործադիր տնօրենը, հաճույքով հանձնում է այդ մրցանակները։

Առաջնությունների խաղակարգին ծանոթացրեց գլխավոր մրցավար, միջազգային կարգի մրցավար Աշոտ Վարդապետյանը։ Մրցաշարերը կանցկացվեն շվեյցարական մրցակարգով, 11 փուլով։

Առաջնությունների չորս մրցաշարերում Հայաստանից հանդես են գալիս 13 պատանիներ եւ 9 աղջիկներ։ Մասնագետների, շախմատասերների սպասելիքները հատկապես մեծ են մեր տղաներից։

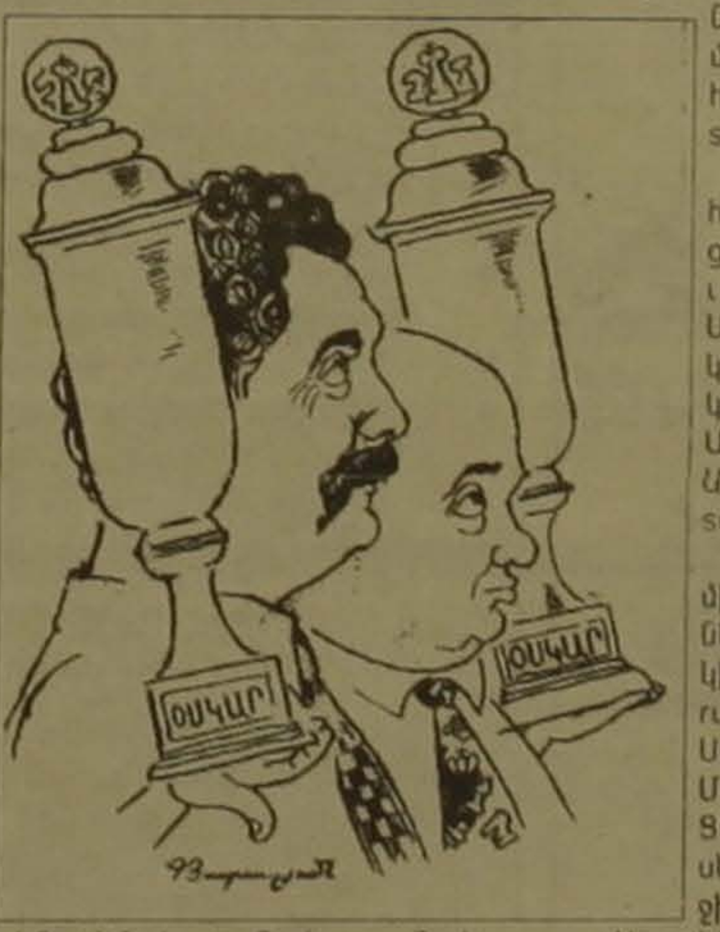

Առաջին փուլում հաջող հանդես եկան եւ իրենց մրցակիցներին հաղթեցին Լեւոն Արոնյանը, Գաբրիել Սարգսյանը, Վարուժան Հակոբյանը (մինչեւ 16 տարեկաններ), Կարեն Ասրյանը, Անդրանիկ Մատիկոզյանը, Արթուր Չիբուխչյանը (18 տարեկաններ)։

Հաջող խաղացին նաեւ մինչեւ 16 տարեկան աղջիկների մրցաշարի մեր մասնակիցները։ Հաղթանակ տարան Նելլի Աղինյանը, Նոնա Սահակյանը, Մարիաննա եւ Մարինե Գասպարյանները։ Ցավոք, նույնը չի կարելի ասել ավագ տարիքի մեր աղջիկների մասին։

Առաջին փուլի ամենախոշոր անակնկալը, իհարկե, Ռուսաստանի ներկայացուցիչ, գրոսմայստերական գործակից (2555) ունեցող Ռուսլան Պոնոմարյովի պարտությունն էր Էդվարդս Դերինգից (Հոլանդիա)։

ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇԱՇԿԻ

Տղամարդկանց եւ կանանց չեմպիոնները՝ մեկ մրցաշարում

Ավարտվեց ռուսական շաշկու հանրապետական առաջնությունը։ Այս անգամ միջոցների սղության պատճառով տղամարդկանց եւ կանանց չեմպիոնները որոշվեցին մեկ մրցաշարում։

Մրցումներին մասնակցեցին Երեւանի, Արարատի, Կալինինոյի, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի 16 մարզիկ-մարզուհիներ, որոնցից 4-ը սպորտի վարպետներ էին, մյուսները՝ վարպետության թեկնածուներ։

Վստահ հանդես եկավ սպորտի վարպետ Ռուբեն Խաչիկյանը։ Տանելով 12 հաղթանակ եւ ընդամենը 3 հանդիպում ավարտելով ոչ-ոքի՝ նա 15 հնարավորից վաստակեց 13,5 միավոր եւ արժանացավ հաղթողի կոչմանը։ Երկրորդ տեղը գրավեց Արտակ Հակոբյանը (11,5 միավոր), երրորդը՝ Մարատ Ղուլյանը (11)։ Կարծում ենք, ավելի հաջող կարող էին հանդես գալ Ղարաբաղի ներկայացուցիչներ Անդրեյ Ղահրամանյանը եւ Վալերի Աբրահամյանը։ Սակայն զգացնել տվեց տեւական ընդմիջումը գործնական խաղում, եւ փորձառու շաշկիստները գրավեցին համապատասխանաբար 9-րդ եւ 10-րդ տեղերը։

Ինչպես եւ սպասվում էր, չեմպիոնուհու կոչումը նվաճեց սպորտի վարպետ Նունե Վարդանյանը։ Նա վաստակեց 9,5 միավոր (հետաքրքիր է, որ ընդհանուր հաշվարկում Նունեն հինգերորդն էր)։ Երկրորդ տեղը գրավեց Նունե Սարգսյանը (7 միավոր), երրորդը՝ Հայկանուշ Բալայանը (5,5)։

Առաջնության ավարտից հետո անցկացվեց կայծակնային խաղի մրցաշար, որը նվիրված էր հանրապետության բազմակի չեմպիոն, վաղամեռիկ Սուրեն Դավթյանի հիշատակին։

Այստեղ նույնպես հաղթող դարձավ Ռ. Խաչիկյանը, որ 12 հնարավորից վաստակեց 11 միավոր։ Երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան համապատասխանաբար Ռոբերտ Միրզոյանը (9,5) եւ Վաչիկ Մուրադյանը (9)։

ԹԵՆԻՍ

Շտեֆի Գրաֆը խաղահրապարակ կվերադառնա նոյեմբերին

Աշխարհի նախկին թիվ մեկ թենիսիստուհի Շտեֆի Գրաֆը, որը հունիսին կատարված ձախ ծնկի վիրահատությունից հետո չի խաղացել, նոյեմբերի 25-ին ԱՄՆ-ի Բալթիմոր քաղաքում (Մերիլենդի նահանգ) առաջին անգամ կմասնակցի ցուցադրական խաղի՝ մրցելով ամերիկուհի Չանդա Ռուբինի հետ։ «Ես Շտեֆի Գրաֆին տեսա ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում եւ մեծ գոհունակությամբ տեղեկացա, որ նա անհամբեր սպասում է, թե ինքը երբ է խաղահրապարակ վերադառնալու։ Բալթիմորում նրան կրկին խաղի մեջ տեսնելն ինչ որ առանձնահատուկ բան է», հայտարարեց Փամ Շրայվերը, որը Բիլլի Ջին Քինգի հետ մեկտեղ Բալթիմորի նոյեմբերյան ցուցադրական ելույթների կազմակերպիչն է։ Ինչպես հաղորդում է «Էկիպ» մարզական օրաթերթը, Գրաֆը ներկայումս Ավստրիայում վերսկսել է մարզումները։ ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում նա Փ. Շրայվերին հայտարարել էր, թե կրկին սկսել է վազել եւ հեծանիվ քշել, բայց դեռեւս թենիս չի խաղում։ Ավելի վաղ Գրաֆը նշել էր, թե մտադիր է կրկին մրցումների մասնակցել դեկտեմբերին Ֆրանկֆուրտում։

ՖՈՒՏԲՈԼ-1998

Անգլիացի ֆուտբոլասերներն անչափ ակտիվ են

Ֆուտբոլի 1998 թ. աշխարհի առաջնության ընտրական խաղերում Անգլիայի հավաքականը եվրոպական այն թիմն է, որն ամենից շատ է օգտվում մարզադաշտերում ֆուտբոլասերների աջակցությունից։ Միջազգային հանդիպումների ընթացքում անգլիացի ֆուտբոլասերների միջին թիվը երկրի մարզադաշտերում հասնում է 73 հազարի։ Հոկտեմբերի 11-ին կայանալիք Իտալիա-Անգլիա մրցախաղի համար Անգլիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիային հատկացված բոլոր 7000 տոմսերն արդեն վաճառվել են, նշում է «Էկիպ» օրաթերթը։ Հռոմում անցկացվող մրցախաղի համար Բրիտանիային երբեք այդքան շատ տոմս չէր հատկացվել։ 1990 թ. Իտալիայում կազմակերպված ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության խաղերի ընթացքում Անգլիայի հավաքականին ուղեկցում էին ընդամենը 5000 անգլիացի մարզասերներ։

ՖՈՒՏԲՈԼԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

1998 թ. ամռանը բրազիլացիները կհեղեղեն Ֆրանսիան

Ինչպես հայտնի է, ֆուտբոլի 1998 թ. առաջնությունը տեղի կունենա Ֆրանսիայում։ Այս տարվա մարտին առաջնության կազմկոմիտեն դեռ նոր էր վաճառքի հանել մրցախաղերի տոմսերը, բայց բրազիլացի 500 հազար ֆուտբոլասերներ արդեն դրանք ձեռք բերելու ցանկություն էին հայտնել։ Դա բնավ զարմանալի չէ այդ երկրի համար, որտեղ սպորտն առհասարակ նույնացվում է քաղաքացիության, իսկ ֆուտբոլը՝ կրոնի հետ։

Անշուշտ, բրազիլացի կես միլիոն կրքոտ ֆուտբոլասերները չեն կարողանա տեղ գտնել մարզադաշտերում, քանի որ ամեն երկրի հատկացվում են որոշակի թվով տոմսեր։ Բրազիլիային հատկացված 23570 տոմսերն արագորեն սպառվեցին։ Չնայած դրան, այդ երկրի բազմաթիվ ֆուտբոլասերներ դեռ հույս ունեն թանկարժեք ու թանձալի տոմսերը ձեռք բերել «սեւ» շուկայում։

Փարիզի քաղաքապետ Ժան Տիբերիի հաշվարկների համաձայն, 1998 թ. ամռանը Ֆրանսիա կայցելի շուրջ 100 հազար բրազիլացի։ Այդ տաքարյում ֆուտբոլասերների մեծ մասը կփորձի ամեն գնով թափանցել մարզադաշտ։ Անհաջողության դեպքում նրանք ստիպված կլինեն բավարարվել քյով եւ փողոցներում «ֆեշ անել»։ Ֆուտբոլի խենթ բրազիլացիները, անտարակույս, կնախընտրեն Փարիզը եւ Մարսելը։ Վերջինիս ընտրությունն ունի երկու պատճառ։ Մեկն, իհարկե, աշխարհի առաջնության խաղերն են։ Մյուսն այն է, որ բրազիլացի բազմաթիվ արդյունաբերողներ եւ գործարարներ արդեն շքեղ առանձնատներ են վարձել Մարսելի արվարձաններում եւ հսկայական էկրաններ տեղադրել, որպեսզի հաճախորդներ գրավեն եւ նրանց վրա տպավորություն գործեն։

Հարավային Ամերիկան այն աշխարհամասն է, որն ամենամեծ թվով սենյակներ է պատվիրել ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության հյուրանոցային վերապահման կենտրոնին՝ «Մոնդիալե-զային»։ Սենյակների պատվիրման գծով եւս Բրազիլիան ամենաառաջինն է։ Իսկ դա մեծ պատեհություն է Ֆրանսիայի համար։

Առաջնության կազմկոմիտեի նախագահ Միշել Պլատինին պարզապես հիացած է բրազիլացիների նվիրվածությունից։ Նկատի ունենալով նրանց՝ «Էքսպրես» հանդեսի թղթակցին Պլատինին մասնավորապես հայտարարել է. «Այս կանաչ-դեղին մակընթացությունը խաղերի հանդարտ ընթացքի լավագույն երաշխիքներից մեկն է, քանի որ բրազիլացիները կարողանում են տոնակատարություն սարքել»։ Նա միանգամայն իրավացի է, քանզի բրազիլացի ֆուտբոլասերները ոչ միայն կարգապահ են (երբեմն նրանց անվանում են «հակախուլիգաններ»), այլեւ սիրում են շատ ծախսել։

Ի դեպ, Բրազիլիայում եւ Ֆրանսիայում ձեռնարկատերերն արդեն կոնկրետ քայլեր են ձեռնարկում։ Այսպես, բրազիլական «Վարիգ» ավիաընկերությունը նախատեսում է Ռիոյից Փարիզ փոխադրել մոտ 40 հազար ուղեւոր։ Չնայած ճանփորդության միջին ծախսը 7800 ֆրանկ է, առաջնությունից արդեն մեկ տարի առաջ ավիաընկերության ինքնաթիռների տեղերի 75 տոկոսն արդեն վերապահված է։ Ահա թե ինչպիսին են բրազիլացի մարզասերները։ Ավտոմեքենաների եւ միկրոավտոբուսների վարձակալման «Սանգ» ձեռնարկությունն այժմվանից պատրաստվում է 1998 թ. ամռանը եւ արդեն եռապատկել է մեքենաների համակազմը։

Կանխատեսումների համաձայն, Ֆրանսիայում բրազիլացի ֆուտբոլասերներից յուրաքանչյուրը կծախսի օրական մոտ 3000 ֆրանկ։ Այսպիսով, հենց միայն ամռանը Ֆրանսիայում նրանք կծախսեն շուրջ 300 միլիոն ֆրանկ։ Իհարկե, ֆրանսիացիներից շատերը զարմանում են, թե ինչպես կարող են օրական 3000 ֆրանկ վատնել այն երկրի բնակիչները, որտեղ ամսական միջին աշխատավարձը 4000 ֆրանկ է (մոտ 670 դոլար)։ Այս առնչությամբ Ֆրանսիայում բրազիլական «Էստադո դե Սաո Պաուլո» թերթի թղթակիցը պարզաբանում է. «Բրազիլացի մարզասերը, եթե նույնիսկ աղքատ է, իր ամբողջ դրամը մի կողմ կդնի տոմսեր գնելու նպատակով։ Ոմանք աշխարհի հերթական առաջնության ավարտից անմիջապես հետո սկսում են խնայողություն անել հաջորդի համար»։

Պ. Ք.

ԼՈՒՐԵՐԻ ՀՈՍՔԻՑ

Բաքուն փորձում է կանխել դասալքությունը

ԲԱՔՈՒ, 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Յուրաքանչյուր զինակոչիկ պետք է համոզված լինի, որ մեկուկեսամյա զինվորական ծառայությունից հետո անհապաղ կզորացրվի, ինչպես որ սահմանված է Ադրբեջանի սահմանադրությամբ», ANS-press գործակալության թղթակցին հայտարարել է Ադրբեջանի զինվորական կոմիսար, գնդապետ Ալիաղա Հուսեյնովը։ Այդ դեպքում, ըստ զինվորական կոմիսարի, կհաջողվի ձերբազատվել ադրբեջանական բանակում տարածված դասալքությունից։ Զինվորական կոմիսարը ընդգծել է, որ ստորագրման է պատրաստվում հրամանագիր բանակում բարձրագույն կրթությամբ Ադրբեջանի քաղաքացիների մեկամյա ծառայության եւ միջնակարգ կրթությամբ քաղաքացիների մեկուկեսամյա ծառայության մասին։ Գնդապետ Ա. Հուսեյնովը պնդել է, որ երկու-երեք զորակոչից հետո Ադրբեջանի քաղաքացիների իսկական զինվորական ծառայության զորակոչը բնականոն հուն կմտնի։

Իսրայելի գլխավոր ընդդիմադիրը քննադատեց վարչապետին

22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA։ Իսրայելական Աշխատանքի կուսակցության առաջնորդ Էհուդ Բարաքը հայտարարեց, թե վարչապետ Նաթանյահուի վարած քաղաքականությունը կարող է պատերազմի հանգեցնել։ Բարաքը հանդիմանեց Նաթանյահուի բարձրաստիճան ներկայացուցչին, որպեսզի քննարկի պաղեստինցիների հետ վերջնական պայմանավորվածության հասնելու ունակ ազգային միասնության կառավարություն ստեղծելու հարցը։ «Աշխատանքի» կուսակցության առաջնորդը հայտարարեց սակայն, թե մինչեւ այդպիսի կառավարություն ստեղծելու մասին բանակցություններ վարելը, Նաթանյահուն պետք է արմատապես փոխի իր վարած քաղաքականությունը։ Մինչդեռ, ինչպես հայտարարեց վարչապետը, Աշխատանքի կուսակցությունը պետք է Իսրայելի ազգային շահերը դարձնի անկյունաքար։

Նանուն գիտության՝ թեկուզ մահ ՁԻԱՀ-ից

22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, VOA, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Ամերիկյան 50 կամավորներ, հիմնականում բժիշկներ, համաձայնել են իրենց վրա փորձարկել նոր պատվաստանյութը, որը պարունակում է ՁԻԱՀ-ի թուլացրած, սակայն կենդանի վիրուսը։ Գիտափորձն անցկացնում է «ՁԻԱՀ-ի դեմ պայքարի բժիշկների միջազգային ընկերությունը», որի կենտրոնակայանը գտնվում է Չիկագոյում։ Ընկերության տնօրեն Գորդոն Ներիի խոսքերով, սլյալ դեպքում նպատակը արդարացնում է հնարավոր վտանգը, քանի որ գիտափորձի արդյունքները կարող են լուրջ առաջընթաց արձանագրել մահացու հիվանդության դեմ մղվող պայքարում։ Մինչ այժմ ՁԻԱՀ-ի կենդանի վիրուսի հետ գիտափորձերը անցկացվել են կենդանիների վրա միայն։ Գորդոն Ներին, որը 50 կամավորներից մեկն է, ասաց, որ պատվաստանյութի ստեղծման աշխատանքները մինչեւ այժմ դանդաղ էին ընթանում, քանի որ գիտնականները չէին հավատում, թե հնարավոր է կամավորներ գտնել, որոնք կհամաձայնեն իրենց վրա փորձել։ Մինչ այժմ գիտնականները որպես կանոն փորձում էին ստեղծել ՁԻԱՀ-ի կենդանի վիրուս չպարունակող պատվաստանյութ, քանի որ երկյուղում էին, թե այդ վիրուսի թուլացրած ձեւն իսկ կարող է հիվանդացնել փորձարկվողին։

«ԱՅԱՔՍ»

ՖԻՐՄԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է

ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒՂԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հոկտեմբերի 13–20-ը

ԵԳԻՊՏՈՍ

- Լուքսոր՝ 2 գիշեր, հարուստ էքսկուրսիոն ծրագիր
- Խուրգադա՝ 5 գիշեր, հանգիստ՝ Կարմիր ծովի ափին
- Տեղավորումը՝ 5 աստղանի շքեղ հյուրանոցներում
- Սնունդը՝ օրը 2 անգամ (նախաճաշ, ընթրիք)

Կռնկնդրեք «Աիդա» օպերան Խաչեպսուտ թագուհու տաճարի առջեւ, համաշխարհային հռչակ ունեցող երգիչների կատարմամբ, նվիրված ներկայացման պրեմիերայի 125-ամյակին։

Հոկտեմբերի 23–31-ը

ՖՐԱՆՍԻԱ ԵՎ ԻՍՊԱՆԻԱ

Երեւան-Փարիզ-Երեւան ուղիղ չվերթով

- Տեղավորումը՝ 3 եւ 4 աստղանի հյուրանոցներում
- Էքսկուրսիոն ծրագիր Փարիզում եւ Բարսելոնում

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը։

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43 Ա

ՀԵՌ. 532-432, 538-845

ADANA

COMMERCIAL BANK

◆Ընդամենը *1%-ով* 1 օրվա ընթացքում անհատ եւ իրավաբանական անձանց համար կատարում ենք փոխանցումներ *Մոսկվայից, Սանկտ-Պետերբուրգից, ԱՄՆ-ից, Կանադայից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Ավստրիայից, Լեհաստանից* եւ աշխարհի այլ երկրներից։

◆Սպասարկում ենք *VISA, MasterCard/EuroCard, Diners Club, JCB.*

◆Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք *MasterCard/EuroCard.*

◆Ընդունում ենք ավանդներ հետեւյալ տոկոսադրույքով.

Ժամկետ / Տարբերակ	1 ամիս	2 ամիս	3 ամիս	6 ամիս	9 ամիս	12 ամիս
USD DEM FRF	2.0%	4.0%	7.5%	15.0%	22.5%	36.0%
AMD RUR	2.0%	5.0%	8.0%	18.0%	28.5%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում։

◆Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն։

Երեւան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկհարկանի սեփական առանձնատուն Մեծարենցի 94 հասցեով, Մալաթիա թաղամասում, 2 մեքենայի ավտոտնակով, 400 մ արտադրամասով (պահեստ), եռաֆազ հոսանքով, մշտական ջրով եւ բոլոր կոմունալ հարմարություններով։

Զանգահարել 77-47-43։

Գինը պայմանագրային։

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կխնամեմ երեխա 10 ամսականից բարձր տարիքի։

Հեռ.՝ 24-88-56

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունվում են թարգմանություն (ռուսերենից, ֆրանսերենից, անգլերենից) եւ մեքենագրման պատվերներ։ Պրոֆեսիոնալ մակարդակ եւ մատչելի գներ։

Հեռ.՝ 720461, 527471, 250159

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկհարկանի կիսակառույց սեփական տուն առանց ներքին հարդարանքի Նոր Արեշում։

Հեռ.՝ 581841

Շտապ գնում եմ

1 սենյականոց բնակարան Կոմիտասի փող. - Չեյթուն շրջակայքում։

Զանգահարել 224268։

THE EURASIA FOUNDATION

announces

Two positions

with a new USAID-funded Media Strengthening Program

1. Project Manager - native English-speaker (prefer US citizen) with strong business background (media background also a plus)
2. Project Associate - native Armenian/Russian speaker (Armenian citizen) with strong English and administrative skills. Background in business/publishing side of media preferred.

Bring resume and cover letter in English to:

Eurasia Foundation

22 Isahakian Street, 2nd entry, 3rd floor

Yerevan, Armenia

DEADLINE: October 3, 1997

«Եվրասիա» հիմնադրամը հայտարարում է շնորհների (գրանտների) մրցույթ ֆինանսական շուկաների զարգացման բնագավառում

«Եվրասիա» հիմնադրամը հայտարարում է շնորհների մրցույթ Հայաստանում ֆինանսական ոլորտի տարբեր բաղադրիչների (հաշվապահություն, աուդիտ, ապահովագրություն եւ արժեթղթերի շուկա) զարգացման, ինչպես նաեւ ֆինանսական շուկաների կառուցվածքների (ֆոնդային բորսաներ, արժեթղթերի ռեգիստրներ) գործունեության բարելավման ուղղությամբ։ Մրցույթին կարող են մասնակցել Հայաստանում գրանցված եւ գործող հասարակական կազմակերպությունները, ուսումնական հաստատությունները, խորհրդատվական ընկերությունները եւ այլ իրավաբանական անձինք։

Ծրագիրը պետք է ընդգրկի հետեւյալ բաղադրիչներից մեկը կամ մի քանիսը (որոնցով, սակայն, կարող է չսահմանափակվել).

- ուսուցողական ծրագրեր,
- ուսումնական նյութերի թարգմանություն եւ բուհերի ուսումնական ծրագրերի կատարելագործում,
- հասարակության տեղեկացման ծրագրեր,
- Հայաստանի ֆինանսական շուկաների վերլուծություն եւ համապատասխան քաղաքականության առաջարկներ։

Դիմումների ձեւաթերթը կարելի է ստանալ հիմնադրամի Երեւանի կամ Գյումրիի գրասենյակներում։

Ծրագրերը պետք է ներկայացվեն մինչեւ 1997 թ. նոյեմբերի 7-ը, ժ. 18:00 ներառյալ։

Հիմնադրամի կողմից անցկացվող սեմինարները կկայանան համաձայն հետեւյալ ժամանակացույցի.

2 հոկտեմբերի, 1997 թ., ժամը 16:00	Երեւան, «Արմենիա» հյուրանոց
3 հոկտեմբերի, 1997 թ., ժամը 12:00	Գյումրի, «Եվրասիա» հիմնադրամի գրասենյակ
6 հոկտեմբերի, 1997 թ., ժամը 17:00	Կապան, պետական ճարտարագիտական համալսարանի մասնաճյուղ
7 հոկտեմբերի, 1997 թ., ժամը 12:00	Վանաձոր, «A&L» բիզնես կենտրոն
8 հոկտեմբերի, 1997 թ., ժամը 16:00	Երեւան, «Արմենիա» հյուրանոց

«Եվրասիա» հիմնադրամի հասցեներն են՝

Երեւանում. Իսահակյան փողոց 22, բնակարան 11, հեռ. 52 24 95, 58 55 98, 56 16 26, 151-824, էլ-փոստ՝ armenia@eurasia.arminco.com

Գյումրիում. Աբովյան նրբանցք 82ա (26 կոմիսարների փողոց), հեռ. (269) 3 59 49

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից։ Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով։ Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին։ Հասցեն՝ Զրաշաս 68 (ԳԱ հետեւի մասում)։

Հեռախոս 52-54-39։

Robin Generators RGX3500

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ։ ☎ 529353

հաճախակ.	մաք. հզ.	նոմ. հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կվտ	2.5 կվտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կվտ	3.0 կվտ	6.1 ժ	

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների մասին (առաջարկ, պահանջարկ) հեռախոսով։ 589167, 581351։

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2, Գրանցման թիվ 65, Դասիչ 69149, Պատվեր 669, Տպաքանակը 3000, Ստորագրված է տպագրության 22. 09. 1997, Գինը 100 դրամ